Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра «Аудиту, обліку та оподаткування»

«Допущено до захисту»
зав. кафедрою аудиту, обліку та
оподаткування
к.е.н., доцент
_____Олена МАГОПЕЦЬ
« » квітня 2022 р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Особливості організації обліку, оподаткування та звітності суб'єктів малого бізнесу»

Виконав здобувач вищої освіти
II курсу, групи ООУД-20 М (1,9)
ОПП «Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю та державним сектором економіки»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
_____ Смоляник А.А.
«_____»_____2022 р.
Керівник проекту
к.е.н., доцент
_____ Валерій РЕШЕТОВ
«_____»_____2022 р.
Рецензент
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
_____ Тетяна РЯБОВОЛИК

м. Кропивницький

Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет економічний
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма
Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю та державним сектором економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
к.е.н., доцент
_____Олена МАГОПЕЦЬ
«____»_____2022 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

_____ Смоляник Альона Анатоліївна_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту)
Особливості організації обліку, оподаткування та звітності суб'єктів малого бізнесу_____
2. Керівник роботи (проекту)
Решетов Валерій Олександрович, кандидат економічних наук, доцент
_____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
3. Строк подання роботи до захисту ___25 квітня 2022 р._____
4. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи
(проекту) Метою роботи є вивчення теоретико-методологічних засад організації обліку, оподаткування та формування звітності суб'єктів малого бізнесу та встановлення відповідності обліково-аналітичної практики малого підприємства вимогам чинного законодавства. Для досягнення поставленої мети в науковому дослідженні вирішуються такі завдання: досліджено сучасний стан розвитку суб'єктів малого бізнесу в Україні; розглянуто організацію обліку та формування звітності на підприємствах малого бізнесу; розкрито правові засади оподаткування діяльності суб'єктів малого бізнесу; охарактеризовано діяльність досліджуваного малого підприємства та проведено аналіз показників його фінансово-господарської діяльності; проаналізовано практичні аспекти облікової політики на досліджуваному підприємстві; досліджено стан організації обліку, оподаткування та склад звітності на ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»; наведено напрями

розвитку обліку та системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу._____

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Узагальнення матеріалів переддипломної практики	27.02.2022 р. – 13.03.2022 р.	Виконано
2.	Огляд літературних джерел, узагальнення нормативних та законодавчих документів	15.03.2022 р. – 22.03.2022 р.	Виконано
3.	Написання основного змісту випускної кваліфікаційної роботи	23.03.2022 р. – 09.04.2022 р.	Виконано
4.	Оформлення випускної кваліфікаційної роботи	09.04.2022 р. – 23.04.2022 р.	Виконано
5.	Отримання відгуку наукового керівника	24.04.2022 р. – 25.04.2022 р.	Виконано
6.	Представлення випускної кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри аудиту, обліку та оподаткування	25.04.2022 р	Виконано

Дата видачі завдання
«18» січня 2022 р.

Підпис керівника
_____ _____Решетов В.О._____
(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання
«24» січня 2022 р.

Підпис здобувача
_____ ____Смоляник А.А._____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Смоляник А.А. Особливості організації обліку, оподаткування та звітності суб'єктів малого бізнесу. – Випускна кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю та державним сектором економіки». – Центральноукраїнський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України. – Кропивницький, 2022.

В першому розділі розкрито економічну сутність малого підприємництва та його роль в економіці України, особливості організації обліку, оподаткування та формування звітності на підприємствах малого бізнесу. В другому розділі розкрито організаційно-економічну характеристику та проведено аналіз показників діяльності досліджуваного підприємства, викладено результати дослідження організації обліку, оподаткування та формування звітності на досліджуваному підприємстві. В третьому розділі запропоновано пріоритетні напрями розвитку обліку та оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Ключові слова: суб'єкт малого бізнесу, мале підприємство, організація обліку, система оподаткування, єдиний податок, звітність.

ANNOTATION

Smolianyk A.A. Features of the organization of accounting, taxation, and reporting of small businesses. - Graduation qualification work on the second (master's) level of higher education in the specialty 071 "Accounting and Taxation" of the educational-professional program "Accounting and Taxation in Business Management and the Public Sector of Economy". - Central Ukrainian National Technical University of the Ministry of Education and Science of Ukraine. - Kropyvnytskyi, 2022.

The first section reveals the economic essence of small business and its role in the economy of Ukraine, the peculiarities of the organization of accounting, taxation and reporting at small businesses. In the second section the organizational and economic characteristics are revealed and the analysis of indicators of activity of the researched enterprise is carried out, results of research of the organization of the account, the taxation and formation of the reporting at the researched enterprise are stated. The third section proposes priority areas for the development of accounting and taxation of small businesses.

Key words: small business entity, small enterprise, organization of accounting, taxation system, single tax, reporting.

ЗМІСТ

ВСТУП 7

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади організації обліку, оподаткування та формування звітності суб'єктів малого бізнесу 12

1.1. Сутність малого підприємництва та його роль в економіці України 12

1.2. Особливості організації обліку та формування звітності на підприємствах малого бізнесу 21

1.3. Організаційно-правові засади оподаткування суб'єктів малого бізнесу 29

Висновки до розділу 1 39

РОЗДІЛ 2. Сучасний стан організації обліку, оподаткування та звітності суб'єктів малого бізнесу на матеріалах ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» 41

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» та аналіз показників його діяльності 41

2.2. Облік господарської діяльності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» 50

2.3. Порядок оподаткування ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» 55

2.4. Види звітності та порядок їх формування у ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» 61

Висновки до розділу 2 70

РОЗДІЛ 3. Напрямки розвитку обліку, звітності та оподаткування суб'єктів малого бізнесу 73

3.1. Пріоритетні напрями розвитку системи обліку та фінансової звітності підприємств малого бізнесу 73

3.2. Удосконалення системи оподаткування малого бізнесу в Україні 82

Висновки до розділу 3 88

Висновки 91

Список використаних джерел 96

Додатки 105

ВСТУП

Актуальність теми. Запровадження ринкових відносин в Україні зумовило поширення форм підприємницької діяльності, активізувало ділову ініціативу вітчизняних суб'єктів господарювання. Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідна достовірна інформація про результати діяльності, сформована з урахуванням специфіки господарювання підприємств та їх організаційної структури.

Сьогодні суб’єкти малого бізнесу як суб’єкти підприємницької діяльності займають провідне місце в економіці країни. Вони динамічно розвиваються, аадаптуються до нововведень у законодавстві щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій, змін обсягів діяльності за рік по відповідних групах платників єдиного податку та особливостей перебування на спрощеній системі оподаткування, використання різних облікових регістрів, вибору пакету річної фінансової звітності, застосування міжнародних стандартів фінансової звітності тощо. Усі нововведення створюють значні перешкоди у прийнятті більш гнучких та оперативних рішень керівництвом підприємства, дотриманні податкової дисципліни, реєстрації фактів господарської діяльності, складанні достовірної фінансової звітності.

Об'єктивно проблема діяльності малого бізнесу в Україні пов’язана із недостатнім рівнем політичної стабільності, валютної, податкової політики, а суб’єктивно з низьким рівнем культури бізнесу та недоліками внутрішньогосподарського менеджменту. Значна кількість малих підприємств потерпають від кризових явищ, банкрутують, що обумовило зниження їх чисельності. Вищезазначене обумовлює необхідність розробки рекомендацій малим підприємствам з формування стратегії антикризового управління.

Малі підприємства незважаючи на можливість оперативно реагувати на зміни економічної ситуації, також потребують заходів антикризового

управління. Антикризове управління підприємствами – відносно нове явище для економіки України, що обумовлено трансформаційними процесами та продиктованою необхідністю фінансового оздоровлення багатьох підприємств, які здійснюють свою діяльність в сучасних економічних умовах, що характеризуються циклічними фінансовими кризами, якими вони найчастіше не володіють.

Питанням організації діяльності, обліку та оподаткування суб'єктів малого бізнесу приділяють увагу значна кількість вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, дослідження сутності та особливостей ведення обліку на підприємствах малого бізнесу, висвітлюють: Ф.Ф. Бутинець, Н.О. Гура, Т.І. Єфименко, М.В. Кужельний, Л.В. Івченко, О.О. Канцуров, Л.Г. Ловінська, М.Г. Михайлов, Д.Є. Свідерський, Є.І. Свідерський, Є.М. Євстафєва, В.В. Сопко, В.Б. Івашкевич, І.Н. Богатая, Н.А. Канцедал, Н.М. Краус, О.П. Голобородько, О.І. Павликівська, Н.Л. Шишкова, М.Я. Яструбський та інші.

Практичним аспектам оподаткування суб'єктів малого бізнесу присвячені праці таких вчених як Н. Бузак, П. Буряк, С. Голов, Б. Засадний, М. Кобзева, О. Мазіна, Н. Малюга, М. Огійчук, Л. Сук, В. Сопко та ін. Проте, у зв'язку зі змінами, що відбуваються на законодавчому рівні у сфері бухгалтерського та податкового обліку суб'єктів малого підприємства, постійно наявне коло принципово важливих питань організації обліку, що вимагають удосконалення наукових підходів до обґрунтування та оперативного уточнення.

Все вищезгадане зумовило актуальність обраної теми випускної кваліфікаційної роботи, а також її мету та завдання.

Мета дослідження – вивчення теоретико-методологічних засад організації обліку, оподаткування та формування звітності суб'єктів малого бізнесу та встановлення відповідності обліково-аналітичної практики малого підприємства вимогам чинного законодавства.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети в науковому дослідженні вирішуються такі завдання:

- досліджено сучасний стан розвитку суб’єктів малого бізнесу в Україні;

- розглянуто організацію обліку та формування звітності на підприємствах малого бізнесу;

- розкрито організаційно-правові засади оподаткування суб’єктів малого бізнесу;

- охарактеризовано діяльність досліджуваного малого підприємства та проведено аналіз показників його фінансово-господарської діяльності;

- досліджено стан організації обліку, оподаткування та склад звітності на ТОВ «Кіровоградський вибір плюс»;

- наведено напрями розвитку обліку та системи оподаткування суб’єктів малого бізнесу.

Об'єкт дослідження. Об’єктом дослідження обрано суб’єкт малого бізнесу Конкретні дослідження проводилися з використанням даних первинного, аналітичного, синтетичного обліку, фінансової, податкової та статистичної звітності ТОВ «Кіровоградський вибір плюс» яке знаходиться в місті Кропивницький.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є система бухгалтерського обліку, оподаткування та звітності суб’єкту малого бізнесу.

Інформаційне забезпечення проведених досліджень. Для дослідження вищезазначених питань були використані такі джерела інформації: дані первинного, аналітичного та синтетичного обліку ТОВ «Кіровоградський вибір плюс»; законодавчі та нормативно-правові документи України, що регулюють організацію обліку, оподаткування та звітності підприємств малого бізнесу; економічна професійна література з обліку та оподаткування суб’єктів малого бізнесу.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети випускної кваліфікаційної роботи використані як загальнонаукові методи (аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація), так і емпіричні (документування, розрахунково-аналітичні та балансово-звітні прийоми). Крім того,

застосовані методи теоретичного узагальнення та порівняння для розкриття сучасного стану та напрямків розвитку обліку та оподаткування на підприємствах малого бізнесу; комплексного та системного підходів – для дослідження якості організації обліку, оподаткування та формування звітності малого підприємства; статистичні методи – для опрацювання статистичної інформації; методи формалізації – розробки окремих елементів облікової політики підприємства; моделювання – для відображення процедури обліку, оподаткування та формування звітності а досліджуваному підприємстві; абстрактно-логічні – для формулювання теоретичних висновків та узагальнень.

Результати, отримані в ході написання випускної кваліфікаційної роботи, полягають у вивченні, аналізі та узагальненні теорії та практики організації обліку, оподаткування та формування звітності на підприємствах малого бізнесу.

Теоретична та практична значимість отриманих результатів полягає в наступному:

- узагальнено основні підходи науковців до трактування сутності «мале підприємництво» та «малий бізнес» та запропоновано власне бачення поняття малого підприємництва;

- виділено основні проблеми облікової системи суб’єктів малого бізнесу, що дозволило виділити етапи її оптимізації, які включають вибір оптимального виду комерційної діяльності, варіанту організації бухгалтерської служби, податкового режиму та ефективних способів організації бухгалтерського обліку.

- проаналізовано сучасний стан системи оподаткування суб’єктів малого бізнесу та виокремлено основні напрямки її оптимізації, а саме: дотримання основних принципів, виконання основних функцій та вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку системи оподаткування суб’єктів малого бізнесу.

Практичне значення отриманих результатів дипломного дослідження у

тому, що цей матеріал може бути використаний обліковими службами підприємств малого бізнесу різних спеціалізацій.

Апробація результатів дослідження та їх публікація. Результати дослідження оприлюднені на: ІІ Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери» (5-6 листопада 2020 р., м. Кропивницький); І міжнародній науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та учнівської молоді «Облік, оподаткування та контроль в управлінні (14 квітня 2021, м. Кропивницький); IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти (22-23 березня 2022 р., м. Дубляни).

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У першому розділі «Теоретичні засади організації обліку, оподаткування та формування звітності суб'єктів малого бізнесу» розкрито сутність малого підприємництва та його роль в економіці України, особливості організації обліку, оподаткування та формування звітності на підприємствах малого бізнесу.

У другому розділі «Сучасний стан організації обліку, оподаткування та звітності на матеріалах ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» розкрито організаційно-економічну характеристику та проведено аналіз показників діяльності досліджуваного підприємства, викладено результати дослідження організації обліку, оподаткування та формування звітності на досліджуваному підприємстві.

У третьому розділі «Напрями розвитку обліку та оподаткування суб'єктів малого бізнесу» запропоновано пріоритетні напрями розвитку обліку та оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Обсяг роботи. Робота викладена на 104 сторінках, містить 15 малюнків, 19 таблиці, додатки, список використаних джерел налічує 95 найменувань та викладено на 9 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

1.1. Сутність малого підприємництва та його роль в економіці України

В Україні на сьогоднішній день впровадження державної підтримки щодо ведення малого бізнесу, особливо в умовах військового стану, має стаєти частиною загальнодержавних перетворень та соціально-економічних трансформацій в суспільстві. Все це надасть змогу до зростання середнього класу в суспільстві, який є рушійною силою щодо змін у ринковій економіці та розвитку економічних процесів в нашій країні. Проблеми функціонування та розвитку малого бізнесу в Україні свідчать про те, що вирішення даної ситуації без ефективного втручання держави може потягнути за собою погіршення ситуації у даному секторі економіки та зростання економічних проблем і посилення соціальної напруженості населення.

«На сучасному етапі, бізнес характеризується нестабільністю та високим рівнем невизначеності. В таких умовах основною проблемою, яка є у підприємств малого бізнесу є забезпечення їхнього стабільного розвитку та ефективного функціонування. Слід зауважити, що зміни в ринковій економіці на сучасному етапі розвитку України не ідуть на користь малому бізнесу, а ставлять під загрозу збільшення їх прибутковості та функціонування взагалі. Вагомими причинами, які гальмують розвиток малого бізнесу є недостатність їхньої ресурсної та інформаційної бази, а також неспроможність впливати на зміни в економіці країни та нейтралізовувати ризики, які виникають в процесі економічної діяльності малих підприємств на ринку» [90].

Сучасний стан економіки України, який характеризується складністю та високим рівнем динамічності середовища функціонування малих підприємств, зумовлює необхідність постійного вдосконалення підходів до

управління ними для забезпечення стійкості та протистояння впливу дестабілізуючих чинників. Економічна стійкість для підприємств у сучасних умовах є однією з основних цілей їхньої діяльності та запорукою ефективного функціонування сьогодні та поступального розвитку в майбутньому.

«Для розвинутих держав світу характерною рисою є інтеграція малого підприємництва як соціально-економічного явища в загальну кон'юнктуру економіки, формуючи змішаний тип економіки. Термін розвитку українського підприємництва налічує лише декілька десятиліть, тому ця соціально-економічна категорія потребує глибоких теоретичних досліджень, чіткого визначення місця цього явища в суспільстві та державі, виокремлення пріоритетів та шляхів розвитку з метою подолання економічних та соціальних негараздів і кризових суспільно-економічних проблем»[92].

Варто відзначити, що спочатку підприємницьку діяльність розглядали винятково з позиції здійснення виробничої чи комерційної (торговельної) діяльності. Однак для більш глибокого розуміння сутності досліджуваного явища проведемо аналіз основних підходів сучасних науковців до трактування поняття «мале підприємництво» табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Підходи науковців до трактування сутності «мале підприємництво»

Автор	Визначення
1	2
Варналій З.С.	«Мале підприємництво – це самостійна (за рахунок власних коштів) систематична інноваційна діяльність громадян-підприємців та малих підприємств на власний ризик з метою отримання підприємницького доходу (надприбутку). Водночас малий бізнес – це діяльність будь-яких малих підприємств та окремих громадян (фізичних осіб) з метою одержання прибутку. Практично це будь-яка діяльність зазначених суб'єктів господарювання, спрямована на реалізацію власного економічного інтересу» [13]
Кравцова Т.Н.	«Мале підприємництво передбачає не просто відносно невеликі розміри підприємства та масштаби господарської діяльності, а й його обов'язкове базування на особливо ризикованій та інноваційній основі, на повній економічній відповідальності, на персоніфікованих і гнучких методах управління й організації відтворення з метою отримання максимального підприємницького прибутку з одиниці затраченого капіталу» [43]

Продовження таблиці 1.1

1	2
Довгальова О.В.	«Мале підприємництво – особлива форма економічної активності, що передбачає орієнтацію на досягнення комерційного успіху; інноваційний та ризиковий характер діяльності; перспективність спрямування на подальший розвиток, розширення масштабів і сфери діяльності; свободу та самостійність суб'єктів у прийнятті управлінських рішень та здійсненні бізнесу; майнову відповідальність підприємця за результати господарювання; постійний характер господарської діяльності, укладання регулярних, а не одноразових угод» [25]
Говорушко Т.А., Тимченко О.І.	«Мале підприємництво – це особлива система економічних відносин, за яких головною рушійною силою, суб'єктом господарювання є підприємець, котрий поєднує особові й матеріальні фактори відтворення на інноваційній основі, особистій ініціативі та економічній відповідальності й зацікавленості, ризику з метою одержання підприємницького доходу. Щодо визначення малого бізнесу, то в посібнику зазначається, що основу малого бізнесу становлять невеликі (малі) підприємства, характерними ознаками яких є незначна кількість штатних працівників та невеликі обсяги виробництва» [15]
Гетьман О.О.	«Мале підприємництво – це самостійна господарська діяльність малих підприємств та громадян-підприємців, яка ведеться з метою отримання прибутку» [16]
Білорус О.Г.	«Мале підприємництво – це особливий вид підприємництва, що полягає у створенні і практичній реалізації нового економічного процесу або здійснення особливого внеску у вже існуючий економічний процес, пов'язаний із підприємницькою діяльністю громадян-фізичних осіб та з функціонуванням малих підприємницьких структур різних форм власності та організаційно-правових форм з метою отримання прибутку за умови особистої зацікавленості суб'єкта підприємництва в ній і необхідності задоволення при цьому певних потреб суспільства» [5]
Волощук Н.Ю.	«Мале підприємництво є особливим видом господарської діяльності з врахуванням творчих здібностей підприємця та інноваційних підходів, що базується на само зайнятості підприємців та членів його родини, власному ризику і майновій відповідальності, спрямований на отримання прибутку та за певними критеріями визначений чинним законодавством» [12]
Матусова О.М.	«Мале підприємництво – це сектор регіональної економіки, в якому функціонують суб'єкти підприємницької діяльності різних організаційно-правових форм, що здійснюють самостійну, інноваційну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність з метою отримання економічного і соціального ефекту» [50]
Черняєва О.В., Гриненко А.Ю.	«Під малим підприємництвом розуміється не тільки цілеспрямована підприємницька діяльність фізичної чи юридичної особи, що пов'язана з підвищеним ризиком, заснована на використанні інноваційної ідеї, основною метою якої є максимізація прибутку за рахунок виробництва і продажу товарів, виконання різних робіт і надання різноманітних послуг з обов'язковим дотриманням норм законодавства, а також відповідність критеріям віднесення до малого підприємництва» [92]
Фролова В.Ю.	«Мале підприємництво є самостійним органічним елементом ринкової економіки, який базується на інноваційній ризиковій господарській діяльності малих підприємств та фізичних осіб-підприємців з метою отримання додаткового прибутку» [90]

Продовження таблиці 1.1

1	2
Пукало О.	«Мале підприємництво – це самостійна діяльність, повязанна з виробництвом продукції, наданням послуг тощо з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними і юридичними особами, що зареєстровані як суб'єкт підприємницької діяльності, передбачені законодавством» [61]

Узагальнюючи основні підходи провідних науковців до трактування сутності «мале підприємництво» та «малий бізнес» слід відмітити, що переважна більшість науковців дають їх визначення як самостійного виду господарської діяльності, спрямованої на отримання прибутку.

Проаналізувавши наведені в табл. 1.1 визначення, можна запропонувати власне бачення поняття малого підприємництва, а саме: «мале підприємництво – це форма підприємницької діяльності, що базується на прийнятті інноваційних рішень щодо використання власного ресурсного потенціалу та характеризується свободою вибору методів менеджменту з метою отримання максимальної суми прибутку».

Мале підприємництво залишається одним із найбільш впливових секторів економіки і водночас, як показує досвід, дає право вирішувати серйозні проблеми соціально-економічного та політичного напряму. В умовах євроінтеграції мале підприємництво є найбільш дієвим інструментом зростання обсягів національного виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг першої необхідності, вирішує першочергові проблеми зайнятості та належного рівня життя і розвитку суспільства.

Якщо зіставити сучасні критерії віднесення суб'єктів до малого підприємництва, то саме підприємець є одним із ключових суб'єктів цієї форми організації бізнесу, яку так широко досліджувало багато науковців. Однак із розвитком ринкових відносин все ширшого розгляду набувають вчення, присвячені дослідженню відмінностей між власниками капіталу, підприємцями та менеджером. Це спонукало до виникнення великої кількості нових форм підприємницької діяльності корпоративних та індивідуальних

компаній, де власник капіталу уже не виступав у ролі підприємця, а підприємець відповідно – власником капіталу, а роль менеджера зводилася до професійної діяльності, виконання функції управління діяльністю суб'єкта господарювання.

Відповідно до гл. 6 ст. 55 розд 2 Господарського кодексу України «Суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб’єктів малого підприємництва, у тому числі до суб’єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

Субєктами мікропідприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи-підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи – суб’єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Субєктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи-підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи – суб’єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро,

визначену за середньорічним курсом Національного банку України» [17].

Слід відмітити, що починаючи з 1 січня 2018 року всі підприємства (крім бюджетних установ) діляться на чотири категорії: мікропідприємства, малі, середні та великі підприємства. Критерії видів підприємств визначено у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996 [64].

Відповідно до ч.2 ст.2 цього Закону «до підприємств відповідної категорії відносяться підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв» [37] (табл. 1.2):

Таблиця 1.2 – Класифікація підприємств відповідно до ст. 2 Закону про бухгалтерський облік

Вид підприємства	Балансова вартість активів*	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)*	Середня кількість працівників, осіб
1	2	3	4
Мікро	< 350 тис. євро	< 700 тис. євро	< 10
Мале	< 4 млн. євро	< 8 млн. євро	< 50
Середнє	< 20 млн. євро	< 40 млн. євро	< 250
Велике	> 20 млн. євро	> 40 млн. євро	> 250
** застосовується офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період), розрахований на підставі курсів Національного банку, що встановлювалися для євро протягом відповідного року.*			

Малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, у яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує суми, еквівалентної восьми мільйонам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні.

За даними Держстату України «станом на 01.01.2021 в Україні налічувалося 373822 одиниць суб’єктів господарювання, з яких 355708 одиниць є суб’єктами малого підприємництва (табл. 1.3)» [36].

Таблиця 1.3 – Кількість суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва у 2010 – 2020 роках

Роки	Усього, одиниць	Кількість підприємств							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
		одиниць	% до загальної кількості	одиниць	% до загальної кількості	одиниць	% до загальної кількості	одиниць	% до загальної кількості
1		2	3	4	5	6	7	8	9
2010	378810	586	0,2	20983	5,5	357241	94,3	300445	79,3
2011	375695	659	0,2	20753	5,5	354283	94,3	295815	78,7
2012	364935	698	0,2	20189	5,5	344048	94,3	286461	78,5
2013	393327	659	0,2	18859	4,8	373809	95,0	318477	81,0
2014	341001	497	0,1	15906	4,7	324598	95,2	278922	81,8
2015	343440	423	0,1	15203	4,4	327814	95,5	284241	82,8
2016	306369	383	0,1	14832	4,9	291154	95,0	247695	80,8
2017	338256	399	0,1	14937	4,4	322920	95,5	278102	82,2
2018	355877	446	0,1	16057	4,5	339374	95,4	292772	82,3
2019	380597	518	0,1	17751	4,7	362328	95,2	313380	82,3
2020	373822	512	0,1	17602	4,7	355708	95,2	307871	82,4

Аналізуючи дані таблиці 1.3 слід відмітити, що суб'єкти малого підприємництва у вітчизняній економіці займають чільне місце (більше 90 % від загальної кількості усих діючих суб'єктів господарювання), що свідчить про стрімкий розвиток малого підприємництва в Україні.

Проілюструємо динаміку кількості суб'єктів малого підприємництва на протязі останніх п'яти років за допомогою рис. 1.1.

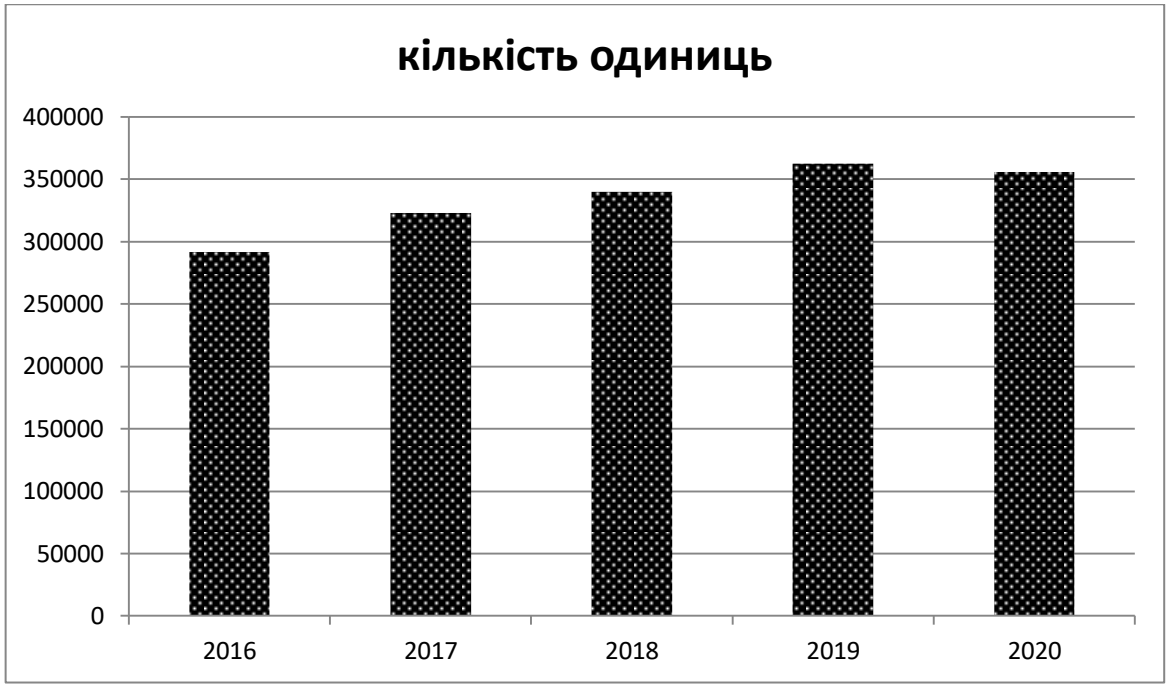

Рисунок 1.1 – Динаміка кількості суб'єктів малого підприємництва за 2016 – 2020 роки

З даних, наведених на рис. 1.1, спостерігається тенденція до збільшення кількості суб’єктів малого підприємництва на протязі останніх років, і лише в 2020 році спостерігається незначне їх зменшення.

Малі підприємства досить специфічний об’єкт управління. До їх особливостей відносять: невеликий масштаб діяльності, їх мобільність, відносно невеликий середньостатистичний термін існування, слабка стійкість щодо впливу зовнішнього середовища, відносно висока ступінь ризику, незначна кількість інвесторів та ускладнення з додатковими інвестиціями. В Україні діяльність малих підприємств є недостатньо ефективною, що обумовлено як об'єктивними чинниками так і суб'єктивними.

«Об'єктивно проблема діяльності малого бізнесу в Україні пов’язана із недостатнім рівнем політичної стабільності, валютної, податкової політики, а суб’єктивно з низьким рівнем культури бізнесу та недоліками внутрішньогосподарського менеджменту. Значна кількість малих підприємств потерпають від кризових явищ, банкрутують, що обумовило зниження їх чисельності. Вищезазначене обумовлює необхідність розробки рекомендацій малим підприємствам з формування стратегії антикризового управління» [93].

Основними причинами, що перешкоджають розвиткові малого підприємництва, на думку сучасних науковців та практиків є серед інших:

- нестача внутрішніх фінансових ресурсів, обмежений доступ до зовнішніх джерел фінансування та залучення інвестицій;

- низький рівень обізнаності власників малого бізнесу про правові механізми їх захисту;

- недосконаліть механізму партнерства між державою та малим підприємництвом;

- неналежний рівень інформаційного, консультативного та методичного забезпечення підприємницької діяльності, у тому числі з питань антикризового менеджменту;

Малі підприємства відрізняються від великих цілями і завданнями, які

здатні вирішувати. Оскільки, вони виступають відображенням підприємницької ініціативи, інтересу власника, який в собі відображає і керівника, і генератора ідей, і фінансового керуючого. Рішення, які пов’язані з управлінням підприємством ґрунтуються на авторитарній думці власника. Виділяють три найбільш поширені форми участі суб'єктів власності в управлінні господарської діяльності малих підприємств:

- мале підприємство, що було створене на основі власності окремого громадянина з правом найму робочої сили;

- мале підприємство колективної форми власності;

- мале підприємство у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю.

Особливістю розвитку малих підприємств є те, що рішення у них приймають власники. Тому на малих підприємствах діє інший рівень мотивації і компетенції управлінців.

- мотивація керівника малих підприємств є значно вищою за мотивацію керівника великих підприємств, оскільки керівник малих є одночасно її власником, тому він несе повну майнову відповідальність за успішність бізнесу;

- рівень компетентності у сфері управління керівників малих підприємств значно нижчий за їх колег на великих підприємствах, оскільки керівники малих підприємств є фундаторами й незмінними керівниками одного й того ж бізнесу протягом тривалого часу, часто взагалі не володіють необхідними теоретичними знаннями його стратегічного управління;

- принципи управління малими і великими підприємствами відрізняється в силу значних відмінностей у самому функціонуванні різних за розміром підприємств.

Власники та керівники малих підприємств, які хочуть займатися прибутковою діяльністю мають отримувати повну і вчасну інформацію, що стосується як попиту та пропозиції на продукцію їх виробництва. В основному це пов’язано з мінімізацією можливих ризиків на підприємстві.

Керівник виконує більшість функцій на підприємстві, що спричиняє дефіцит часу на управлінську діяльність, що негативно позначається на результатах діяльності підприємства. Отже, можна зробити наступні висновки: при формуванні системи антикризового управління на рівні малого підприємства необхідно кваліфікувати підприємство за такими ознаками: сектор економіки, характер ринку, галузева належність, ступінь самостійності функціонування на ринку, форма власності, ступінь підпорядкованості великим підприємствам.

Основні фактори, які впливають на становлення системи управління малого підприємства в сучасних умовах господарювання є: тип підприємства, сфера діяльності, цілі бізнесу, внутрішній потенціал підприємства, стан ринкової кон'юнктури, забезпеченість управлінським персоналом.

Мале підприємство зосереджене на випуску вузькоспеціалізованої продукції, використовуючи стратегію фокусування, може зосередити свою діяльність на певному регіональному ринку, на поставці продукції великим підприємствам, на пропозиції унікального товару.

Для цілей бухгалтерського обліку всі підприємства (крім бюджетних установ) можуть належати до мікропідприємств, малих, середніх або великих підприємств. Щоб визначити свою розмірну категорію у звітному році, підприємство має керуватися показниками фінансової звітності і п'ятьма правилами, наведеними в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

1.2. Особливості організації обліку та формування звітності на підприємствах малого бізнесу

Суб'єкти малого підприємництва є складовою бізнесу в Україні. При цьому їх діяльність, як сегмента господарського механізму економіки, регулюється низкою законів і підзаконних актів.

«Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться будь яким суб'єктом підприємницької діяльності, в тому числі і суб'єктами малого підприємництва. Бухгалтерський облік є базою для прийняття управлінських рішень менеджментом та власниками.

Субєкти малого підприємництва ведуть бухгалтерський облік відповідно до єдиних методологічних засад та правил, встановлених Законом № 996-XIV і національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку»[64].

В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» наведено перелік основних дій та процедур щодо організації обліку на підприємстві, а саме: «Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації; питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів; відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства і установчих документів» [64].

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку керівник суб'єкта малого бізнесу, в залежності від обсягу облікової роботи, самостійно обирає форми його організації. Форми організації бухгалтерського обліку представлені на рисунку 1.2.

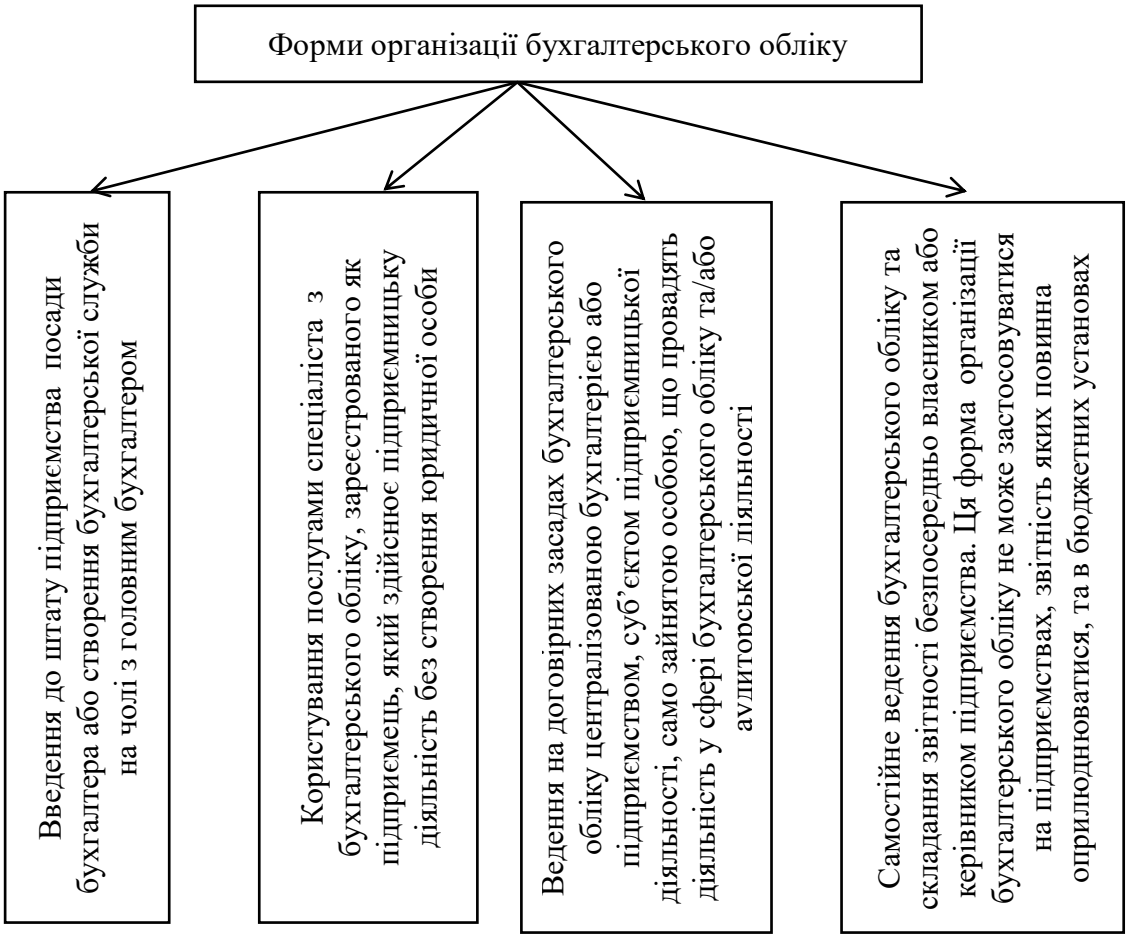

Рисунок 1.2 – Форми організації бухгалтерського обліку відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [64].

Слід зауважити, що малі підприємства в Україні, згідно до Закону України № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» «самостійно здійснюють заходи щодо організації бухгалтерського обліку конкретного суб'єкта господарювання шляхом формування облікової політики та відображення її в наказі. В наказі про організацію бухгалтерського обліку підприємство зазначає такі моменти:

- вибір форми ведення бухгалтерського обліку;

- встановлення правил документообігу і технології обробки облікової інформації;

- використання загального чи спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку;

- встановлення системи та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій» [64].

Початковим етапом бухгалтерського обліку на малих підприємствах є суцільне документування всіх господарських операцій шляхом складання певних первинних документів. «Первинні документи для надання їм юридичної сили і доказовості повинні мати такі обов'язкові реквізити: назву підприємства, установи, від імені яких складено документ, назву документа (форми), дату і місце складання, зміст, обсяг та одиницю виміру господарської операції, посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення, особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції» [64].

Порядок створення, прийняття і відображення в бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів і бухгалтерської звітності встановлено Положенням № 88 [62].

Суб’єкти малого підприємництва у бухгалтерському обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов’язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб незалежно від форми власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, застосовують загальний План рахунків, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [66], Інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291[66], а також відповідні зміни і доповнення до них.

Для суб’єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб, які визнано згідно з чинним законодавством суб’єктами малого підприємництва і складають фінансову звітність відповідно до норм П(С)БО 25 [69], наказом Міністерства фінансів України № 186 від 19 квітня 2001 р. затверджено План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і

господарських операцій суб’єктів малого підприємництва, так званий спрощений План рахунків [65].

За потреби деталізації та аналітичності обліково-економічної інформації до синтетичних рахунків спрощеного Плану рахунків підприємством вводять субрахунки, виходячи з потреб управління підприємством.

Відповідно до п. 8 Методичних рекомендацій № 422 узагальнення інформації про господарські операції малі підприємства можуть здійснювати за простою і спрощеною формою бухгалтерського обліку, регістри яких побудовані на застосуванні спрощеного Плану рахунків [54].

Для суб'єктів малого підприємництва національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу (форма № 1-м) і звіту про фінансові результати (форма № 2-м) (частина третя ст. 11 Закону № 996-XIV) [64]. Порядок їх заповнення подано в ПБО 25 [65].

Тобто спрощена система бухгалтерського обліку і звітності для суб'єкта малого підприємництва, зокрема, передбачає застосування спрощеного Плану рахунків, затвердженого наказом № 186, складання фінансової звітності відповідно до ПБО 25 та застосування регістрів бухгалтерського обліку для малих підприємств, затверджених наказом № 422.

На рис. 1.3 проілюстровано систему бухгалтерського обліку (регістри, нормативні документи, техніка ведення обліку, форми фінансової звітності), які використовуються суб’єктами малого підприємництва – юридичними особами.

Просту форму бухгалтерського обліку рекомендується застосовувати на підприємствах, де виконується невеликий об’єм робіт та незначний документообіг (наприклад: сфера обслуговування, надання послуг тощо). Але обов’язково господарські операції відображаються з використанням методу подвійного запису.

Спрощена форма обліку застосовується, якщо неможна використати просту форму обліку або за власним вибором суб’єкта малого бізнесу.

Спрощена форма обліку дозволяє відображати господарські операції двома способами: без застосування подвійного запису або ж з його використанням.

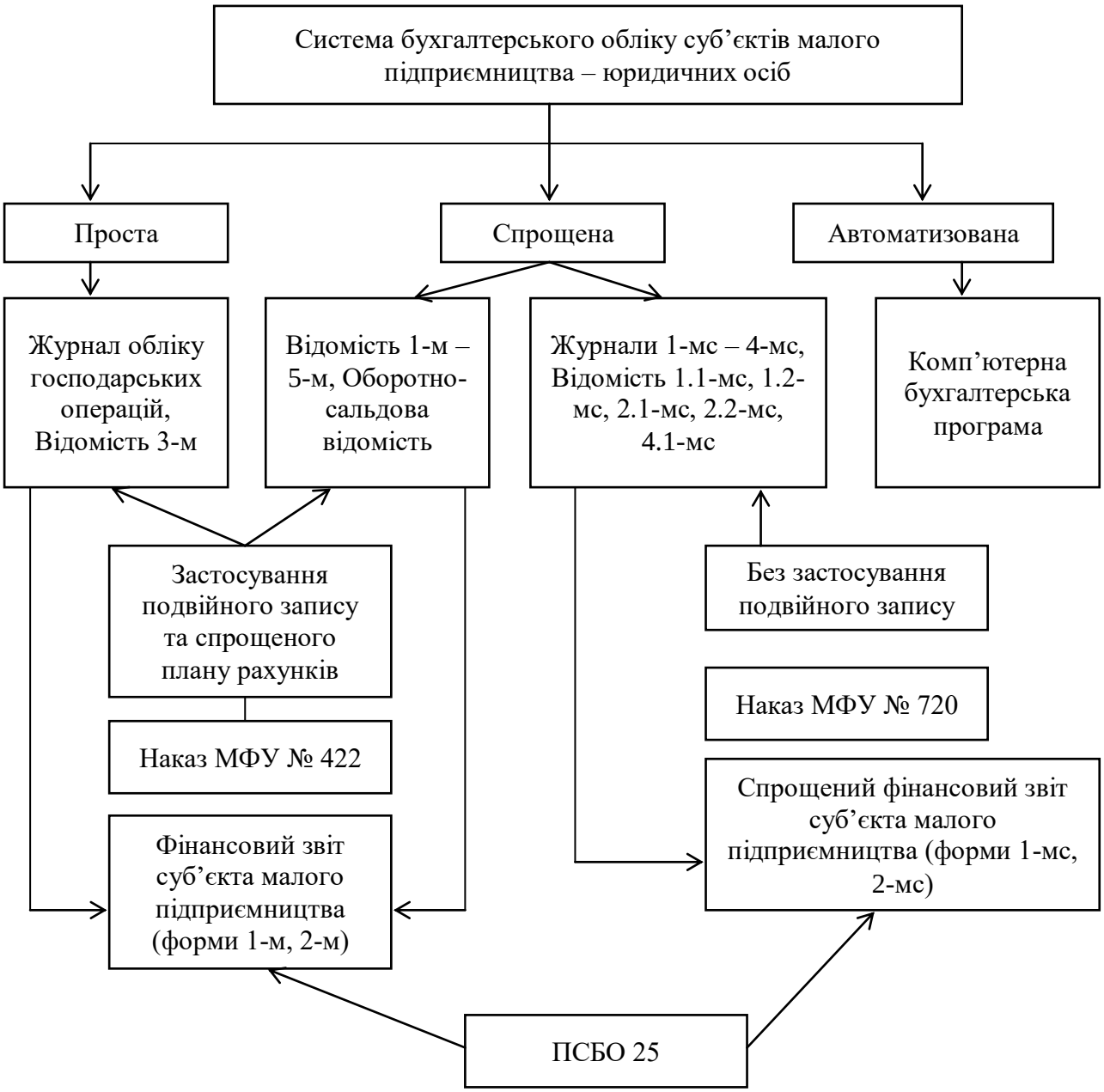

Рисунок 1.3 – Форми бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб

Впровадження в обліковий процес автоматизованої форми бухгалтерського обліку пов'язано із заміною паперових носіїв інформації на електронні з наданням їм юридичної сили, відповідно до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку затверджене

Наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88 [62].

Необхідність застосування комп'ютерної техніки все частіше торкається підприємств малого та середнього бізнесу. Це пов’язано з появою різноманітного програмного забезпечення, яке дозволяє обробляти внутрішню бухгалтерську інформацію, як в цілому по підприємству, так і по окремих об'єктах бухгалтерського обліку та формувати податкову та статистичну звітність для надання до відповідних органів. Дуже актуальними стали питання подання звітності до контролюючих органів у електронному вигляді – це дозволяє більш раціонально використовувати робочий час бухгалтера.

Але застосування комп’ютерної техніки має як переваги так і недоліки. Як перевагу, можливо визначити, що сучасні комп’ютерні засоби дозволяють значно полегшити працю бухгалтерів та знизити трудомісткість окремих операції, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів та зведених облікових регістрів, терміново отримувати необхідну інформацію, як недолік (особливо для малих підприємств) – високу вартість комп’ютерного обладнання та програмного забезпечення.

Частіше за все підприємства використовують комп’ютерні ресурси залежно від степені необхідності, тобто від масштабів та специфіки діяльності. На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є пакети 1С: «Підприємство» та «Парус – Підприємство».

В ринкових умовах господарювання автоматизація процесу обліку дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення. Варто зазначити, що автоматизацію бухгалтерського обліку можливо розглядати як захід щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Таким чином, автоматизуючи рутинні розрахунки, можна суттєво заощадити час і зусилля бухгалтерів підприємства.

«Суб'єкти малого підприємництва при складанні фінансової звітності орієнтуються на вимоги П(С)БО 25. Чинна редакція цього стандарту встановлює два різновиди форм фінансової звітності:

- Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (додаток 1 до П(С)БО 25), що включає Баланс (форма № 1-м) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-м);

- Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (додаток 2 до П(С)БО 25) у складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс)» [38].

В таблиці 1.4 наведено форми фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва та правила їх використання.

Таблиця 1.4 – Комплекти форм фінансової звітності у розрізі суб'єктів малого підприємництва

Форми фінансової звітності	Назва комплекту фінансової звітності		Хто складає
	за П(С)БО 25	за НП(С)БО 25	
1	2	3	4
№ 1-м, № 2-м	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва	Фінансова звітність малого підприємства	- малі підприємства (крім підприємств – платників єдиного податку групи 3); - представництва іноземних суб'єктів господарювання
№ 1-мс, № 2-мс	Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва	Фінансова звітність мікропідприємства	- мікропідприємства; - неприбуткові організації; - підприємства – платники єдиного податку групи 3

«Подавати фінансову звітність у скороченому форматі можуть: новостворені підприємства; підприємства, які за результатами діяльності за минулий рік відповідають критеріям, наведеним у п. 2 розд. I П(С)БО 25» [69].

Узагальнюючи розглянутий матеріал слід відмітити, що відмінності в організації облікового процесу суб'єктів малого бізнесу залежать від особливостей функціонування їх діяльності з позиції площини нормативного поля та інформаційних вимог користувачів облікової інформації, а також завдань бухгалтерського обліку. При цьому одним із найважливіших

організаційних питань бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва є вибір форми бухгалтерського обліку, адже кожна форма обліку передбачає поєднання різних видів облікових регістрів, які повинні забезпечити оперативний контроль, своєчасність, повноту і достовірність узагальнення у бухгалтерському обліку всіх здійснюваних господарських операцій, які відбувались у суб'єкта господарювання.

Суб'єкти малого підприємництва на власний розсуд можуть використовувати різні форми обліку, але обрану необхідно зафіксувати в Наказі про облікову політику та дотримуватися її протягом звітного року.

Суб'єкти малого підприємництва можу обирати загальну чи спрощену систему оподаткування. При цьому, суб'єкти малого підприємництва на загальній системі оподаткування застосовують Загальний план рахунків. Суб'єкти малого підприємництва на спрощеній системі оподаткування можуть застосовувати Спрощений план рахунків або вести облік без застосування плану рахунків та подвійного запису.

1.3. Організаційно-правові засади оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Формування ринкової системи господарювання в Україні пов'язане із зростанням підприємницької активності в усіх сферах економіки. Підприємництво, без сумніву, відіграє визначальну роль у становленні та розвитку ринкової економіки України. Одним із перспективних напрямів створення конкурентного ринкового середовища є стимулювання розвитку підприємництва через податкові інструменти.

Податкове регулювання розвитку малого бізнесу має особливу спрямованість і виступає як спеціальний елемент функції фінансового менеджменту малого підприємства, який необхідно врахувати при організації фінансів. Основні завдання та методи реалізації податкового регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу зображено на рис. 1.4.

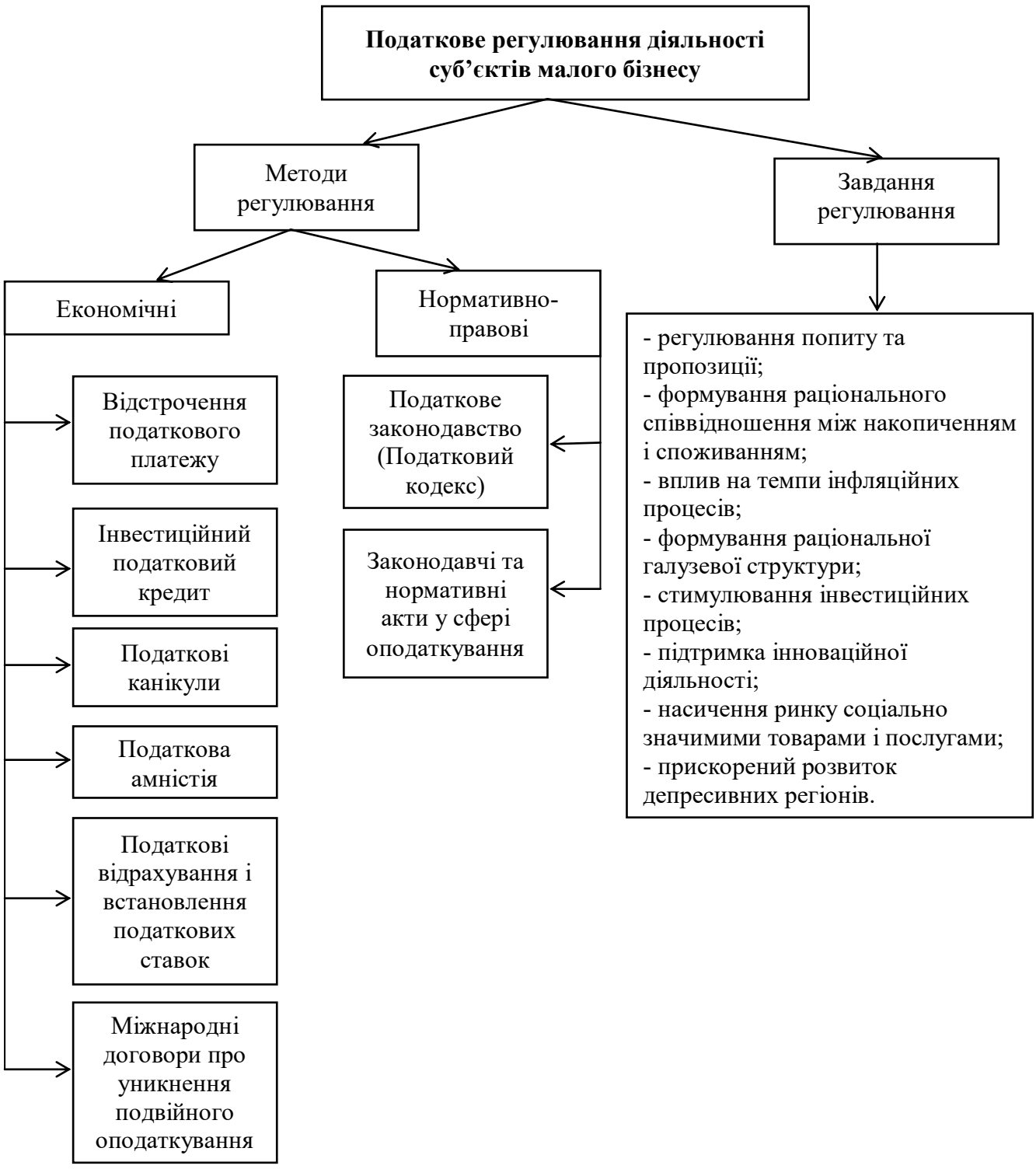

Рисунок 1.4 – Основи податкового регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу

«Податкове регулювання розвитку малого бізнесу держава здійснює через використання нормативно-правових і економічних методів. Застосування економічних методів податкового регулювання розвитку

малого бізнесу передбачає опосередковане втручання з боку суб'єктів регулювання через створення певного економічного середовища. Використання економічних методів регулювання та податкових стимулів, таких як пільги, відстрочки, розстрочки податкових платежів, надання податкового кредиту та податкових канікул, створює можливість для зниження податкового тиску та зміцнення фінансового стану суб'єктів малого бізнесу» [73].

Нормативно-правові методи передбачають прийняття законодавчих і нормативних актів у сфері оподаткування та прийняття ефективного податкового законодавства. Повинні бути створені єдині для всіх суб'єктів малого бізнесу умови правової поведінки ведення бізнесу і нарахування та сплати податків або надання обґрунтованих податкових пільг. Податкове регулювання малого бізнесу базується на чинному податковому законодавстві – Податковому кодексі та інших законодавчих і підзаконних актах. Воно є наймобільнішою та найскладнішою частиною податкового менеджменту, адже включає систему організаційних заходів оперативного втручання у врегулювання господарських і фінансових взаємовідносин між суб'єктами малого бізнесу та державою, а також розподіл функцій щодо стягнення податків між різними рівнями управління.

В Україні діють два режими оподаткування для суб'єктів малого бізнесу, що відображено на рис. 1.5.

Обираючи режим оподаткування, суб'єкти малого бізнесу повинні опиратися на такі критеріальні показники, як: обсяг доходу і витрат; вид діяльності, який планує здійснювати юридична особа чи фізична особа-підприємець; ставка оподаткування; необхідність сплати інших податків і зборів; кількість найма них працівників і розмір фонду оплати праці; ступінь ризику суб'єктів малого бізнесу та його вплив на ЄСВ; пільги, які може отримати суб'єкт малого бізнесу при переході на повну систему господарювання.

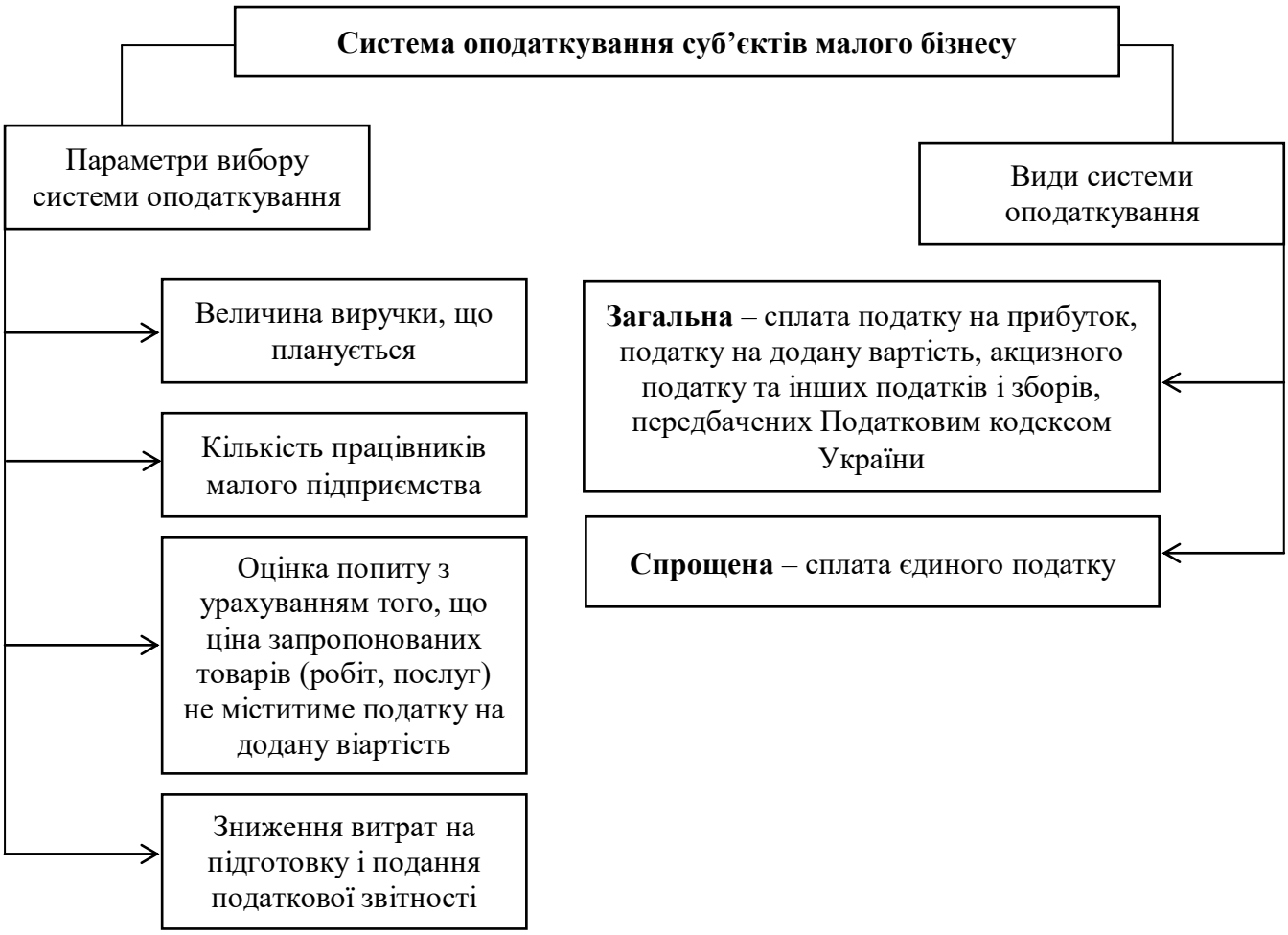

Рисунок 1.5 – Системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Якщо ж суб'єкт малого бізнесу обираєзагальну систему оподаткування, то на нього чекає сплата податків, відповідно до переліку поданого в ст.9-10 ПКУ (табл. 1.5). Така система має ряд недоліків для платників, зокрема: значна кількість обов'язкових платежів, фіскальна мета впроваджених податків та зборів, складність ведення обліку та нарахування податків та зборів, потреба вресурсах для ведення діяльності тощо.

Таблиця 1.5 – Види податків та зборів відповідно до ПКУ [67]

Загальнодержавні податки та збори	Розмір (ставка)	Місцевіподатки та збори	Розмір (ставка)
1	2	3	4
Податок на прибуток	18 %	Податок на майно	Встановлюється органами місцевого самоврядування в залежності від типу об'єктів, їх місцезнаходження та загальної площі таких

Продовження таблиці 1.5

<table>
<tr><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>об’єктів.</td></tr>
<tr><td>Податок на доходи фізичних осіб</td><td>18 %</td><td>Єдиний податок</td><td>Встановлюється відповідно до групи платників Єдиного податку</td></tr>
<tr><td>Податок на додану вартість</td><td>20 %</td><td>Збір за місця для паркування транспортних засобів</td><td rowspan="5">Встановлюються відповідною сільською, селищною, міською радою або радою об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.</td></tr>
<tr><td>Акцизний податок</td><td rowspan="4">Сплачуються за умови здійснення суб’єктом підприємницької діяльності певного виду діяльності</td><td rowspan="4">Туристичний збір</td></tr>
<tr><td>Екологічний податок</td></tr>
<tr><td>Рентна плата</td></tr>
<tr><td>Мито</td></tr>
</table>

Юридична особа чи фізична особа - підприємець (ФОП) може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим главою I Розділу XIV ПКУ (пункт 291.3 статті 291), та реєструється платником єдиного податку у визначеному порядку [67].

«Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування ФОП подає до контролюючого органу за місцем податкової адреси заяву.

Заява подається за вибором платника податків, якщо інше не передбачено ст. 298 ПКУ, в один з таких способів:

1) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;

2) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;

3) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації кваліфікованого електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством;

4) державному реєстратору під час державної реєстрації створення юридичної особи або державної реєстрації фізичної особи - підприємця. Відповідна заяви або відомості передаються до контролюючого органу у порядку, встановленому Законом України «Про державну

реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»» [32].

Відмова від спрощеної системи оподаткування платниками єдиного податку першої - третьої груп здійснюється в порядку, визначеному підпунктами 298.2.1-298.2.3 ПКУ.

Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву (підпункт 298.2.1. пункту 298.2. статті 298 ПКУ).

Платники єдиного податку можуть самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів (підпункт 298.2.2. пункту 298.2. статті 298 ПКУ).

В табл. 1.6 наведено групи платників єдиного податку та основні вимоги, за яких сібєкти малого підприємництва можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування.

З 24 лютого 2022 року, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [33], в Україні введено режим воєнного стану. У зв’язку з цим 15 березня 2022 року прийнято Закон України № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [34], відповідно до якого передбачаються особливості справлення податкових зобов'язань, у тому числі й щодо платників спрощеної системи оподаткування, а саме:

Таблиця 1.6 – Ставки єдиного податку для ФОП та суб'єктів господарювання

Групи платників єдиного податку	Платник єдиного податку	Основні умови перебування в групі			Ставки єдиного податку/єдиного соціального внеску	
		Річний обсяг доходу не вище (грн.)	Кількість працівників не більше (осіб)	Діяльність	звичайна	підвищена
1	2	3	4	5	6	7
Перша група	ФОП	167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (у 2022 році - 1085500 грн.)	0	Виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню	Перша група	ФОП
Друга група	ФОП	834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (у 2022 році - 5421 000 грн.)	10	Господарська діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства (*крім надання посередницьких послуг з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна (група 70.31 КВЕД ДК 009:2005), а також здійснення діяльності з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння*)	Друга група	ФОП
Третя група	Юридичні особи та ФОП	1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (у 2022 році - 7585 500 грн.)	Без обмежень	---	Третя група	Юридичні особи та ФОП

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4	5	6	7
Четверта група	С/г товаровиробники - юр. особи та ФОП, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України "Про фермерське господарство"	Частка с/г товаровиробництва юр.особи за попередній період ≥ 75 %	Без обмежень	Для ФОП за умови виконання сукупності таких вимог: - здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж; - провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси; - не використовують працю найманих осіб; - членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні частини другої статті 3 Сімейного кодексу України; - площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше двох гектарів, але не більше 20 гектарів.	Четверта група	С/г товаровиробники - юр. особи та ФОП, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство»

«- з 1 квітня 2022 року та на період дії воєнного стану для фізичних осіб-підприємців (ФОП), платників єдиного податку I та II групи, сплата єдиного податку – добровільна. Той, хто не бажає сплачувати податок у період воєнного стану, просто не заповнює декларацію за вказаний період;

- під час мобілізації ФОП, які належать до II та III груп платників єдиного податку, а також юридичні особи, які належать до III групи, можуть за власним рішенням не сплачувати ЄСВ за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України;

- з 1 квітня 2022 року ФОП та юридичні особи, в яких упродовж минулого календарного року дохід не перевищує 10 мільярдів гривень, можуть перейти на сплату єдиного податку III групи за ставкою 2 % із урахуванням такого: до таких платників єдиного податку не застосовуються будь-які обмеження щодо кількості найманих працівників; платники єдиного податку не є платниками податку на додану вартість; авансовий внесок єдиного податку сплачуються щомісячно до 15 числа за підсумками попереднього місяця; податкова звітність подається щоквартально у строки, передбачені для квартальної звітності» [41].

Платник податків повертається на систему оподаткування, яка використовувалася до переходу на систему єдиного податку за ставкою 2% з початку наступного календарного місяця, після припинення воєнного стану.

«Платники єдиного податку першої і другої груп сплачують єдиний податок шляхом здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця. Такі платники єдиного податку можуть здійснити сплату єдиного податку авансовим внеском за весь податковий (звітний) період (квартал, рік), але не більш як до кінця поточного звітного року. У разі якщо сільська, селищна або міська рада приймає рішення щодо зміни раніше встановлених ставок єдиного податку, єдиний податок сплачується за такими ставками у порядку та строки, визначені підпунктом 12.3.4 пункту 12.3 статті 12 ПКУ» [67].

Нарахування авансових внесків для платників єдиного податку першої і

другої груп здійснюється контролюючими органами на підставі заяви такого платника єдиного податку щодо розміру обраної ставки єдиного податку, заяви щодо періоду щорічної відпустки та/або заяви щодо терміну тимчасової втрати працездатності.

Платники єдиного податку третьої групи сплачують єдиний податок протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

Сплата єдиного податку платниками першої - третьої груп здійснюється за місцем податкової адреси.

Платники єдиного податку першої і другої груп, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтвердженої копією листка (листків) непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів.

Суми єдиного податку, сплачені відповідно до абзацу другого пункту 295.1 і пункту 295.5 статті 295 ПКУ, підлягають зарахуванню в рахунок майбутніх платежів з цього податку за заявою платника єдиного податку.

Платники єдиного податку четвертої групи: самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 ПКУ; сплачують податок щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, у таких розмірах: у I кварталі - 10 відсотків; у II кварталі - 10 відсотків; у III кварталі - 50 відсотків; у IV кварталі - 30 відсотків.

Платники єдиного податку несуть відповідальність відповідно до ПКУ за правильність обчислення, своєчасність та повноту сплати сум єдиного податку, а також за своєчасність подання податкових декларацій.

Таким чином суб'єкти малого бізнесу, відповідно до чинного законодавства, можуть обрати як загальну систему оподаткування та бути платниками податку на прибуток, так і спрощену, яка передбачає нарахування та сплату єдиного податку. За умови чинного податкового законодавства в Україні єдиний податок є оптимальним способом стягнення податків з малого бізнесу, оскільки загальна система оподаткування є надто складною й обтяжливою.

Висновки до розділу 1

1. Суб'єкти малого бізнесу як суб'єкти підприємницької діяльності займають провідне місце в економіці країни. Вони динамічно розвиваються, адаптуються до нововведень у законодавстві щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій, змін обсягів діяльності за рік по відповідних групах платників єдиного податку та особливостей перебування на спрощеній системі оподаткування, використання різних облікових регістрів, вибору пакету річної фінансової звітності, застосування міжнародних стандартів фінансової звітності тощо.

2. Господарський кодекс України визначає характеристику і критерії віднесення до суб'єктів малого підприємництва та мікропідприємництва: середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) і річний дохід від будь-якої діяльності. Суб'єкт господарської діяльності має перевіряти його відповідність одночасно обом критеріям.

3. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» до мікропідприємств та малих належать підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: середня кількість працівників; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); балансова вартість активів.

4. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться

будь яким суб’єктом підприємницької діяльності, в тому числі і суб’єктами малого бізнесу. Суб’єкти малого бізнесу ведуть бухгалтерський облік відповідно до єдиних методологічних засад та правил, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

5. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку керівник суб’єкта малого бізнесу, в залежності від обсягу облікової роботи, самостійно обирає форми його організації.

6. Суб’єкти малого підприємництва у бухгалтерському обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов’язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб незалежно від форми власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, застосовують загальний План рахунків.

7. Суб’єкти підприємницької діяльності – юридичні осіби, які визнано згідно з чинним законодавством суб’єктами малого підприємництва і складають фінансову звітність відповідно до норм П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва» можуть використовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій суб’єктів малого підприємництва, так званий спрощений План рахунків.

8. Для мікропідприємств і малих підприємств, які визнані такими відповідно до внесених змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» й які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначено НП(С)БО 25.

9. Суб’єкти малого бізнесу, відповідно до чинного законодавства, можуть обрати як загальну систему оподаткування (сплачувати податк на прибуток), так і спрощену (сплачувати єдиний податок).

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ НА МАТЕРІАЛАХ ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» та аналіз показників його діяльності

Базою для написання випускної кваліфікаційної роботи обрано Товариство з обмеженою відповідальністю «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС», яке за встановленими критеріями відноситься до суб’єктів малого бізнесу.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» утворено відповідно до Цивільного та Господарського кодексів України, Закону України «Про господарські товариства» та діє на підставі затвердженого статуту. Товариство відповідно до законодавства є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в банку, печатку із своїм найменуванням.

Засновниками товариства є дві фізичні особи з таким розподілом часток у статутному капіталі: 40 часток (в грошовому еквіваленті 40000 грн.) та 20 часток (в грошовому еквіваленті 20000 грн.). Загальний розмір статутного капіталу складає 60000 грн.

Досліджуване товариство згідно з чинним законодавством визначає форми, види та розміри оплати праці своїх працівників.

Метою діяльності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є досягнення економічних та соціальних результатів та одержання прибутку шляхом здійснення господарської діяльності.

Основним видом діяльності досліджуваного підприємства є надання в оренду й експлуатацію власного та орендованого нерухомого майна, а саме здача в оренду приміщень нежитлового фонду.

Майно ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» складається з основних засобів, обігових коштів та інших активів, відображених у його

бухгалтерському балансі і утворюється за рахунок: майна, переданого засновниками до його статутного капіталу; доходів, отриманих у результаті провадження господарської діяльності; кредитів та позик; іншого майна, набутого на законних підставах.

Товариство володіє, користується та розпоряджається належним йому майном і вчиняє стосовно нього будь-які дії, що не суперечать закону та меті його діяльності.

В процесі своєї господарської діяльності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» отримує прибуток, який утворюється за рахунок отриманих доходів за мінусом понесених товариством витрат. Прибуток є основним джерелом зміцнення матеріально-технічної бази товариства, соціального забезпечення його трудового колективу, матеріального стимулювання його працівників.

Вищим органом управління товариства є загальні збори засновників товариства, в свою чергу, директор є його виконавчим органом.

Трудовий колектив ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» становлять фізичні особи, що беруть участь у його діяльності на основі трудового договору, а також інших документів, які регулюють трудові відносини працівників з товариством.

Товариство веде бухгалтерський облік результатів своєї господарської діяльності відповідно до чинного законодавства. Фінансова звітність складається відповідно до законодавства, на підставі якої визначаються фінансові результати діяльності товариства. Досліджуване підприємство забезпечує подання статистичної та податкової звітності до відповідних державних органів.

Фінансовий стан - це один з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності підприємств. Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Забезпеченість фінансовими ресурсами в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення виробничих показників, підвищення ефективності застосування засобів та предметів праці, робочої сили, сучасних інформаційних технологій.

В той же час на фінансовий стан підприємства впливають усі види його діяльності - комерційна, виробнича, фінансово-господарська. Позитивно впливає на нього, перш за все, безперебійний випуск і реалізація високоякісної конкурентоспроможної продукції. Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

На основі бухгалтерського балансу проведемо аналіз структури активів та пасивів досліджуваного малого підприємства (додаток Е, Ж).

Структура активів та пасивів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» і їх динаміка наведена в табл. 2.1, 2.2.

Таблиця 2.1 – Динаміка і структура активів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Активи	2020 рік	2021 рік	Абсол.відх. (+,-)	Відн.відх. (+,-)	Структура, %		Абсол.відх. стуктури (+,-)
					2020 рік	2021 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи	**319,5**	**319,3**	**- 0,2**	**- 0,06**	**19,0**	**26,7**	**+ 7,7**
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	163,2	163,2	-	-	51,1	51,1	-
Основні засоби	156,3	156,1	- 0,2	- 0,13	48,9	48,9	-
II. Оборотні активи	**1365,4**	**874,7**	**- 490,7**	**- 35,9**	**81,0**	**73,3**	**- 7,7**
Запаси	272,2	228,6	-43,6	- 16,0	20,0	26,1	+ 6,1
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	250,9	219,6	- 31,3	- 12,3	18,4	25,1	+ 6,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	238,0	-	- 238,0	-	17,4	-	- 17,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	581,9	327,2	- 254,7	- 43,8	42,6	37,4	+ 5,2
Грошові кошти	22,4	99,3	+ 76,9	+ 343,3	1,6	11,4	+ 9,8
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	**1684,9**	**1194,0**	**- 490,9**	**- 29,1**	**100,0**	**100,0**	**-**

Таблиця 2.2 – Динаміка і структура пасивів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Активи	2020 рік	2021 рік	Абсол.відх. (+,-)	Відн.відх. (+,-)	Структура, %		Абсол.відх. стуктури (+,-)
					2020 рік	2021 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал	**1214,9**	**1177,3**	**- 37,6**	**- 3,1**	**72,1**	**98,6**	**+ 26,5**
Зареєстрований капітал	106,0	60,0	- 46,0	- 43,4	8,7	5,1	- 3,6
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1108,9	1117,3	+ 8,4	+ 0,8	91,3	94,9	+ 3,6
II. Довгострокові з зобов'язання і абезпечення	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Довгострокові кредити банку	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і абезпечення	**470,0**	**16,7**	**- 453,3**	**- 96,4**	**27,9**	**1,4**	**- 26,5**
Короткострокові кредити банку	-	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	275,2	-	- 275,2	-	58,6	-	- 58,6
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	58,0	6,9	- 51,1	- 88,1	12,3	41,3	+ 29,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	49,8	-	- 49,8	-	10,6	-	- 10,6
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	8,5	9,8	+ 1,3	+ 15,3	1,8	58,7	+ 56,9
Інші поточні зобов'язання	78,5	-	- 78,5	-	16,7	-	- 16,7
Баланс	**1684,9**	**1194,0**	**- 490,9**	**+ 102,9**	**100,0**	**100,0**	**-**

Виходячи з даних, наведених в таблиці 2.1, слід відмітити що у 2020 році активи підприємства складалися на 19,0 % з необоротних активів та на 81,0 % з оборотних активів. Але вже в 2021 році структура активів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС», а саме: 98,6 % складають необоротні активи і лише 1,4 % оборотні.

Продемонструємо структуру активів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» на протязі останніх двох років (рис. 2.1, 2.2).

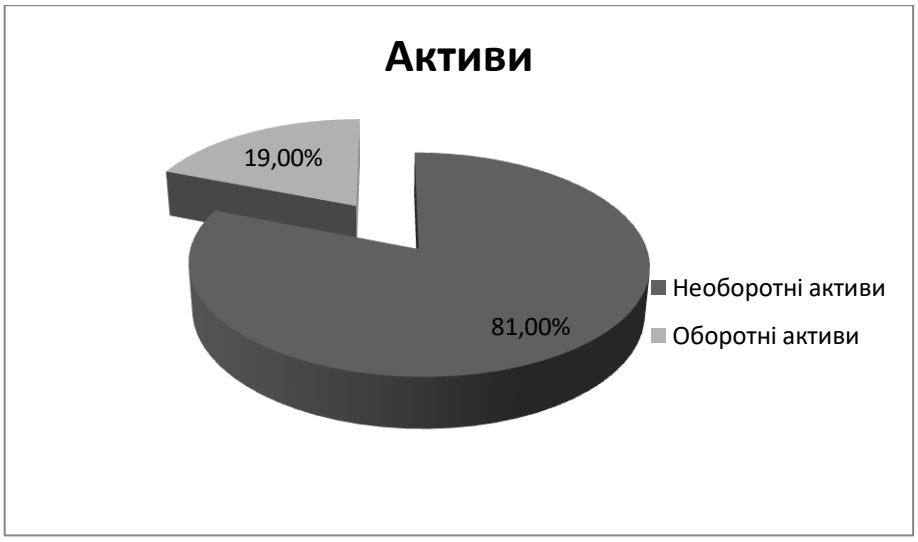

Рисунок 2.1 – Структура активів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» в 2020 році

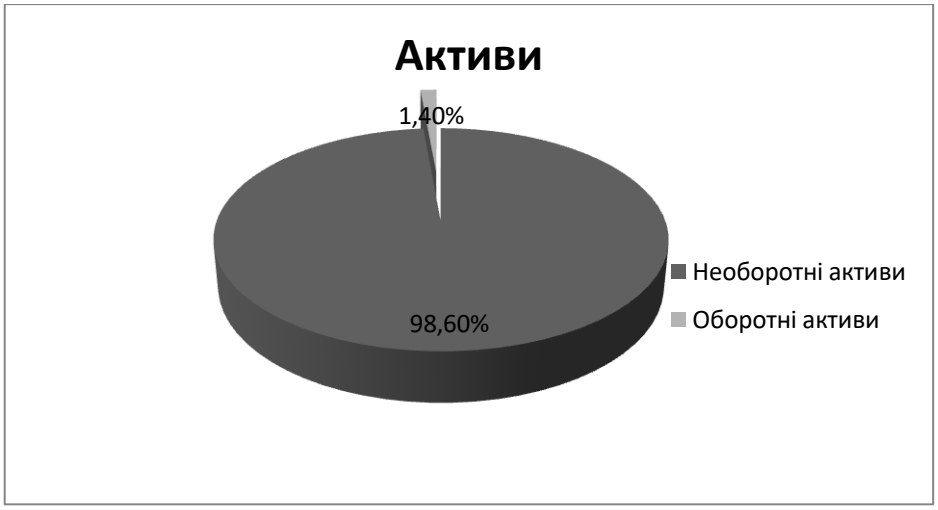

Рисунок 2.2 – Структура активів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» в 2021 році

Щодо структури пасивів підприємства спостерігаємо наступне:

У 2020 році пасиви підприємства складалися на 72,1 % із власного капіталу та на 27,9 % з поточних зобов'язань. В 2021 році спостерігається зміна структури пасивів в сторону збільшення власного капіталу (98,6 %) та зменшення поточних зобов'язань (1,4 %).

Продемонструємо структуру пасивів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» на протязі останніх двох років (рис. 2.3, 2.4).

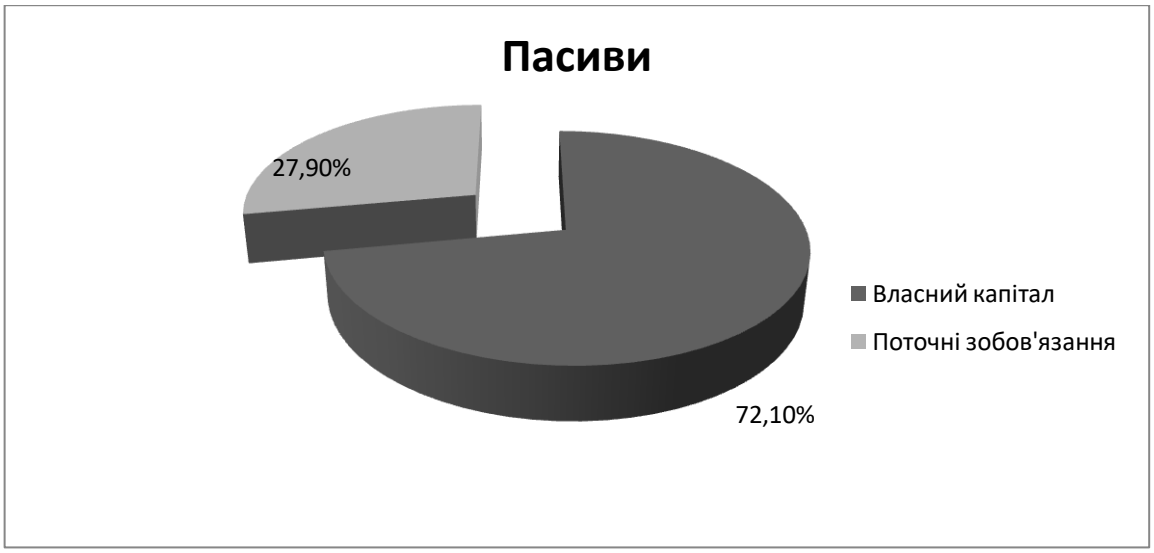

Рисунок 2.3 – Структура пасивів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» в 2020 році

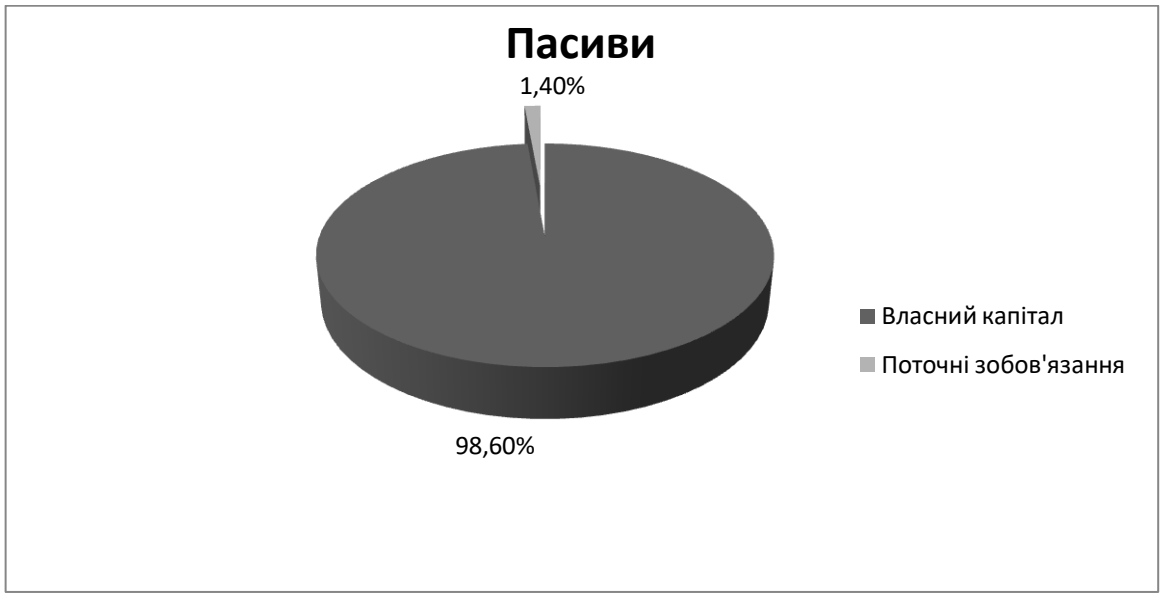

Рисунок 2.4 – Структура пасивів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» в 2021 році

Аналізуючи динаміку та структуру пасивів досліджуваного підприємства слід відмітити, що в 2021 році в порівнянні з попереднім структура пасивів кардинально зазнала змім в сторону збільшення частки власного капіталу та відповідно зменшення частки поточних зобов'язань у загальній вартості пасивів. Це є свідченням підвищення прибутковості підприємства.

Для проведення ефективного аналізу діяльності підприємства, потрібно зробити аналіз динаміки доходів, витрат та фінансових результатів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Стаття	2020 рік	2021 рік	Абсол.відх. (+,-)	Відн.відх. (+,-)
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3140,8	3161,6	+ 20,8	+ 0,6
Інші операційні доходи	-	4,0	+ 4,0	-
Інші доходи	-	-	-	-
Доходи разом	**3140,8**	**3165,6**	**+ 24,8**	**+ 0,8**
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-	-	-	-
Інші операційні витрати	3108,3	3157,2	+ 48,9	**+ 1,6**
Інші витрати	-	-	-	-
Витрати разом	**3108,3**	**3157,2**	**+ 48,9**	**+ 1,6**
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (+), збиток (-)	+ 32,5	+ 8,4	- 24,1	- 74,2
Податок на прибуток	-	-	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток (+), збиток (-)	**+ 32,5**	**+ 8,4**	**- 24,1**	**- 74,2**

З даних табл. 2.3 можемо зробити наступні висновки: у звітному 2021 році на досліджуваному підприємстві збільшилася сума як доходів, так і витрат. Але збільшення витрат відбулося значно більше ніж доходів, в результаті чого відбулося зменшення суми отриманого прибутку на 24,1 тис. грн.

Продемонструємо динаміку доходів, витрат та фінансових результатів підприємства на протязі 2020 – 2021 років (рис. 2.5).

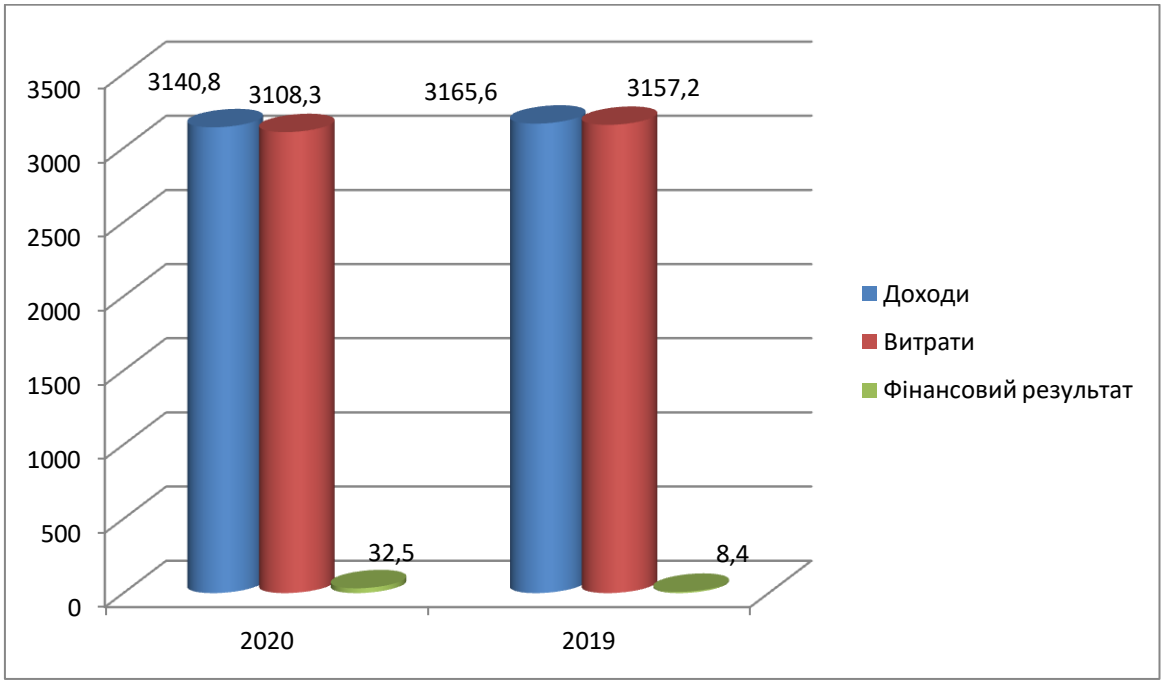

Рисунок 2.5 – Динаміка показників доходів, витрат та фінансових результатів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС». Вона пов'язана зі ступенем залежності від кредиторів і інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Оцінка фінансової стабільності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Показник та формула розрахунку	Роки		Відхилення	
	2020	2021	Абсолютне (+,-)	Відносне (%)
1	2	3	4	5
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (р.1495/р.1900)	0,72	0,99	+ 0,27	+ 37,5
Коефіцієнт фінансової залежності (р.1900/р.1495)	1,39	1,01	- 0,38	- 27,3
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (р.1195/р.1495)	1,12	0,74	- 0,38	- 33,9

За даними, наведеними в табл. 2.4, слід відмітити, що в 2021 році сума

власного капіталу збільшилася в порівнянні з попереднім роком, що призвело до збільшення коефіцієнта концентрації власного капіталу в загальній вартості джерел формування майна підприємства. Дивлячись на показник коефіцієнту фінансової залежності можна сказати, що досліджуване підприємство являється фінансово незалежним від залучених джерел фінансування, але рівень залежності має тенденцію до зниження.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку частину вкладено в оборотні кошти, а яку капіталізовано. Значення цього показника може змінюватися залежно від структури капіталу і галузевої належності підприємства (норматив - 0,4 - 0,6). В 2021 році на досліджуваному підприємстві відбулося зменшення (на 33,9 %) маневреності власного капіталу.

Підводячи підсумки проведеного дослідження слід відмітити, що базою для написання випускної кваліфікаційної роботи виступило ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС», яке відноситься до категорії малих підприємств. Основним видом діяльності підприємства є надання в оренду нежитлових приміщень іншим суб'єктам підприємницької діяльності. В процесі проведення аналізу показників діяльності підприємства можна сказати, що ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є прибутковим, платоспроможним та фінансово незалежним від зовнішніх джерел фінансування, що є позитивним моментом фінансової та господарської діяльності підприємства.

2.2. Облік господарської діяльності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Облік на досліджуваному підприємстві ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» здійснюється бухгалтером, який разом з керівником підприємства несе відповідальність за достовірність даних, відображених у

первинних документах, регістрах обліку та звітності. Облік ведеться за встановленою на законодавчому рівні обліковою політикою.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» відноситься, за встановленими законодавством критеріями, до суб'єктів малого бізнесу. При цьому відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку, здійснюється з використанням загального Плану рахунків бухгалтерського активів, капіталу та зобов'язань.

У власності досліджуваного підприємства знаходиться нежитлові приміщення, які здається в оренду на підставі Договору оренди (Додаток АЗ). Правовідносини між суб'єктами господарювання, які виникають під час оренди майна, зокрема, недержавної форми власності, регулюють гл. 58 «Найм (оренда)» Цивільного кодексу України (ЦКУ) та § 5 «Оренда майна та лізинг» гл. 30 «Особливості правового регулювання господарсько-торговельної діяльності» Господарського кодексу України (ГКУ).

При складанні Договору оренди підприємством враховуються істотні умови (ст. 284 ГКУ): об'єкт оренди; термін на який укладається договір оренди; розмір орендної плати з урахуванням індексації; відновлення орендованого майна та умови його повернення.

У договорі оренди потрібно зазначити точні характеристики майна, переданого в оренду, для нежитлового приміщення це – місце знаходження, площа та інші відмінні ознаки

При укладанні договору оренди приміщення сторони самостійно вирішують, на який строк їм укласти договір. Крім строку дії в договорі оренди передбається можливість його продовження на новий строк і випадки дострокового розірвання.

Після закінчення строку договору орендар зобов'язаний повернути взяте в оренду майно в тому стані, в якому його отримав, з урахуванням нормального зносу або в іншому стані, обумовленому в договорі.

В договорі оренди сторонами узгоджується оренда плата –фіксований платіж, який орендар сплачує орендодавцю за користування орендованим

майном. Також в договорі оренди між ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» та орендарем зазначається розмір плати, періодичність і строки її сплати, форма оплати, а також порядок сплати комунальних послуг.

При укладанні договору оренди орендар сплачує авансовий платіж у розмірі місячної суми за перший і останній місяць оренди, що має поняття як гарантований платіж. Розрахунки відповідно до договору оренди здійснюються в безготівковому порядку шляхом сплати на поточний рахунок ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС».

По закінчені звітного місяця досліджуване підприємство надає орендарю рахунок на оплату орендної плати за наступний місяць (попередня оплата) та наданих комунальних послуг за звітний місяць (Додаток АП, АР). Також орендарю підприємством передається Акт надання послуг за звітний місяць (Додаток АН).

В процесі утримання нерухомого майна, що передається в оренду, ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» несе витрати, а саме: послуги водопостачання; послуги по електроенергії; послуги по опаленню; послуги з охорони; послуги по доступу до інтернет зв'язку та інші. Тобто, підприємство веде розрахунки з постачальниками, а також нараховує відповідні податки, які включаються до витрат по наданню в оренду нерухомості.

Постачальник надає досліджуваному підприємству рахунки на оплату своїх послуг (Додаток П, У, Х, Ц, Ш), а по закінченню звітного місяця – Акт наданих послуг (Додаток Т, Ф). ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» сплачує вартість наданих послуг шляхом безготівкових розрахунків на підставі Платіжних доручень (Додаток АА, АЖ). Облік розрахунків з постачальниками підприємство веде на рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», при цьому для обліку витрат використовується рахунок 93 «Витрати на збут».

Облік доходів від оренди нерухомості досліджуваного підприємства відображається на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», облік

витрат по оренді – на рахунку 93 «Витрати на збут». Так як ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» знаходиться на спрощеній системі оподаткування та сплачує Єдиний податок за ставкою 5 %, то підприємство не є платником податку на додану вартість (ПДВ).

Відображення в обліку ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» орендних операцій наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Облік операцій з оренди нерухомого майна ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

№ оп.	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображено вартість наданих послуг (комунальні, послуги охорони та інші)	93	631
2	Сплачено постачальнику вартість наданих послуг відповідно до виставленого рахунку на оплату	631	311
3	Списано товарно-матеріальні цінності, використанні на утримання нерухомого майна	93	20, 22
4	Відображено нарахування податків, що включаються до складу витрат на збут підприємства (Єдиний податок, Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки)	93	641
5	Відображено договірну вартість орендної плати	361	703
6	Відображено отримання суми орендної плати в безготівковому порядку	311	361

В процесі господарської діяльності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» використовує працю найманих працівників. Відповідно до штатного розкладу підприємства у штаті затверджено чотири посади: директор, головний бухгалтер, офіс-адміністратор та прибиральник службових приміщень. Оплата праці працівників здійснюється за посадовими окладами. Витрати по нарахуванню заробітної плати та обов’язкових платежів на фонд оплати праці обліковуються на рахунку 92 «Адміністративні витрати».

Також, в процесі господарської діяльності, досліджуване підприємство здійснює інші витрати, облік яких ведеться на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Розглянемо відображення в обліку адміністративних та інших витрат ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Облік адміністративних та інших витрат ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

№ оп.	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Нарахована заробітна плата персоналу підприємства	92	661
2	Нараховано єдиний соціальний внесок (ЄСВ) на фонд оплати праці персоналу	92	651
3	Списано товарно-матеріальні цінності, використанні на адміністративні потреби	92	20,22
4	Відображено інші витрати операційної діяльності	949	631

В кінці звітного періоду всі доходи та витрати досліджуваного підприємства списуються на фінансові результати, на якому визначається кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Облік фінансових результатів ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

№ оп.	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Списано на фінансові результати адміністративні витрати	791	92
2	Списано на фінансові результати витрати на збут	791	93
3	Списано на фінансові результати інші витрати операційної діяльності	791	949
4	Списано на фінансові результати доход від надання послуг оренди	703	791
5	Визначено кінцевий фінансовий результат - прибуток	791	441
6	Визначено кінцевий фінансовий результат - збиток	442	791

Облік на досліджуваному підприємстві ведеться з використанням автоматизованого бухгалтерського продукту 1С: Бухгалтерія 7.7. Для отримання даних по залишках і оборотах рахунків, субконто і проводках в різних розрізах бухгалтерського і податкового обліку використовуються стандартні звіти: оборотно-сальдова відомість (Додаток АС); оборотно-сальдова відомість по рахунку (Додаток БВ – БН); обороти рахунка; аналіз рахунка (Додаток АТ – ББ); карточка рахунка; аналіз субконто; обороти між субконто; карточка субконто; звіт по проводках і т. д.

2.3. Порядок оподаткування ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Досліджуване підприємство ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є суб'єктом малого бізнесу, при цьому нараховує та сплачує встановлені законодавством податки та збори, а саме:

- Єдиний податок третьої групи за ставкою 5 %;
- Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- Орендна плата за земельні ділянки комунальної власності;
- Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО);
- Військовий збір (ВЗ);
- Єдиний соціальний внесок (ЄСВ).

Далі розглянемо порядок нарахування досліджуваним підприємством податків та обов'язкових платежів та їх сплату до бюджету.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» зареєстроване в податковому органі як платник Єдиного податку третьої групи за ставкою 5 % (надано Довітку про реєстрацію).

Умовою перебування платником Єдиного податку третьої групи для підприємства, як юридичної особи є: обсяг доходу не повинен перевищувати 1167 розмірів мінімальних заробітних плат, встановлених законодавством на 1 січня податкового (звітного) року (у 2022 році ця сума не повинна перевищувати 7585500 грн.

«До доходів платника єдиного податку (юридичної особи) є будь-який дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі.

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг). Для платника єдиного податку (юридичної особи) третьої групи датою отримання доходу також є дата відвантаження

товарів (виконання робіт, надання послуг), за які отримана попередня оплата (аванс) у період сплати інших податків і зборів, визначених Податковим законодавством» [39].

На досліджуваному підприємстві Єдиний податок визначається на підставі отриманих доходів (коштів), що надійшли на поточний рахунок підприємства за звітний квартал, шляхом множення загальної суми доходу за квартал на ставку податку (5 %).

Слата єдиного податку здійснюєть на протязі 10 календарних, що настають після граничного терміну звітування за єдиним податком.

Розглянемо порядок нарахування Єдиного податку на підставі Податкової декларації платника єдиного податку третьої групи ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» (Додаток К).

Сума доходу за звітний податковий період (2021 рік) підприємства складає 3165592,48 грн. Сума єдиного податку складає: 3165592,48 грн. * 5 % = 158279,62 грн.

В 2022 році, у зв’язку з введенням в Україні військового стану, відбулися зміни щодо нарахуванні єдиного податку третьої групи на період дії військового стану. При цьому досліджуване підприємство, починаючи з квітня місяця 2022 року, нараховує єдиний податок за ставкою 2 %. Нарахування податку за квітень місяць здійснюється, виходячи із суми отриманих доходів за попередній місяць (березень) та сплачується авансовим внеском.

Далі розглянемо порядок нарахування та сплати Податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. У власності досліджуваного підприємства знаходиться нежитлове нерухоме майно (будівлі), яке здається в операційну оренду. При цьому щорічно здійснюється нарахування Податку на нерухомість.

Ставки податку для об'єктів нежитлової нерухомості встановлюються за рішенням органів місцевого самоврядування за місцем знаходження такої нерухомості.

Відповідно Рішенням Кропивницької міської ради від 08 липня 2021

року № 552 на 2022 рік встановлено ставку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в розмірі 0,5 % мінімальної заробітної плати за 1 квадратний метр.

Розглянемо порядок нарахування податку на нерухоме майно ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» на 2022 рік:

Сума податку на нерухоме майно = (площа * коефіцієнт * мінімальну заробітну плату)/100, (3216,8 м^2 * 0,5 * 6500 грн.) / 100 = 104 546 грн.

Сума податку в розрахунку на квартал складатиме: 104 546 грн. / 4 = 26 136,50 грн.

Досліджуваним підприємством взято в довготермінову (терміном на 30 років) оренду земельну ділянку комунальної власності. При цьому підприємством щорічно нараховується та сплачується орендна плата за земельні ділянки комунальної власності. Розрахунок орендної плати здійснюється виходячи з: категорії земельної ділянки, площі земельної ділянки, нормативної грошової оцінки земельної ділянки (відповідно до затвердженої методики), розміру орендної плати у відсотках (яка встановлюється рішенням органів місцевого самоврядування, на власності яких входить земельна ділянка). При розрахунку орендної плати нормативна грошова оцінка земельної ділянки коригується на річний індекс інфляції.

Розглянемо нарахування орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної власності досліджуваного підприємства на 2022 рік (табл. 2.8).

На ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» згідно штатного розкладу працює чотири найманих працівників, оплата праці яких здійснюється на умовах трудового договору. При цьому із суми нарахованої заробітної плати працівників здійснювались утримання податку з доходів фізичних осіб (ПДФО) та військового збору (ВЗ).

Таблиця 2.8 – Розрахунок орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної власності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» на 2022 рік

Категорія земельних ділянок	Площа, га	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки на 01.01.2021 р. (грн.)	Індекс інфляції за 201 рік (%)	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки на 01.01.2022 р. (грн.)	Розмір орендної плати (%)	Річна сума орендної плати (грн.)
1	2	3	4	5	6	7 = (2*5*6)/100
12	0.2121	3394319,21	110	3733751,13	10	79192,86
12	0.0736	3496436,32	110	3846079,95	3	8492,14
Разом:	**0.2857**	**x**	**x**	**x**	**x**	**87685,00**
Місячна сума оплати (з 01.2022 р. по 11.2022 р.):						7307,08
За 12.2022 р.						7307,12

Об'єктом оподаткування ПДФО є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід працівників ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» у вигляді заробітної плати.

Відповідно до п. 167.1. ст. 167 розділу IV Кодексу в 2022 році ставка ПДФО до бази оподаткування у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв’язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами становить 18 відсотків.

Відповідно до п.п. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 Податкового кодексу України «будь-який платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги (ПСП) у розмірі, що дорівнює 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року» [67].

Граничний розмір доходу, до якого застосовується податкова соціальна пільга у 2022 році становить 3470,00 грн., цей розмір обчислюється як

добуток місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 01 січня звітного податкового року, на 1,4 та округлений до найближчих 10 грн. – (2481,00 ✕ 1,4) (п.п.169.4.1 п.169.4 ст.169 ПКУ).

«Отже, сума загального місячного оподаткованого доходу у вигляді заробітної плати зменшується на суму податкової соціальної пільги у 2022 році у розмірах:

- базова (загальна) ПСП для будь-якого платника податку – становить половину (50 %) розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року – 1240,50 грн = (2481,00 ✕ 50%);

- ПСП для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, становитиме 100% суми базової (загальної) ПСП у розрахунку на кожну таку дитину – 1240,50 грн;

- ПСП для платника, який є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном, піклувальником – у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років, та для платника, який утримує дитину з інвалідністю – у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років – 150% суми базової (загальної) пільги, – 1860,75 грн = 150% ✕ (2481,00 ✕ 50%);

- ПСП для платників, визначених у п.п.169.1.4 п.169.1 ст.169 ПКУ (зокрема Герої України, учасники бойових дій під час Другої світової війни) становить 200% суми загальної пільги, - 2481,00 грн = 200% ✕ (2481,00 ✕ 50%)» [40].

З урахуванням положень п. 168.1 ПКУ ПДФО сплачується до бюджету:

«- у день виплати оподатковуваного доходу — якщо він цей дохід виплачує готівкою, отриманою в банку, або шляхом перерахування на банківський рахунок платника податку (п.п. 168.1.2 ПКУ);

- протягом 3 банківських днів з дня, що настає за днем нарахування (виплати, надання) доходу, — при виплаті доходу в негрошовій формі або готівкою з каси, яка не була отримана в банку на вказані цілі (п.п. 168.1.4

ПКУ);

- протягом 30 календарних днів, наступних за останнім днем місяця, в якому нараховано дохід, — у разі коли оподатковуваний дохід нараховано, але не виплачено фізичній особі (п.п. 168.1.5 ПКУ)» [67].

Із суми нарахованої заробітної плати працівників підприємства здійснюється утримання військового збору (ВЗ). «Ставка військового збору становить 1,5 % об'єкта оподаткування (п.п.1.3 п. 16 прим. 1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ).

При цьому оподаткуванню військовим збором підлягають «доходи у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами без вирахування сум податку на доходи фізичних осіб, страхових внесків до Накопичувального фонду, у випадках, передбачених законом, а також податкової соціальної пільги за її наявності» [67].

На фонд оплати праці працівників ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» відповідно до законодавства нараховується єдиний соціальний внесок в розмірі 22 %.

Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) — це консолідований страховий внесок в Україні, збір якого здійснюється в системі загальнообов'язкового державного страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі.

Базою нарахування ЄСВ на досліджуваному підприємстві є сума нарахованої застрахованій особі зарплати за видами виплат, які включають основну і додаткову зарплату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у т.ч. в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону «Про оплату праці» , та сума винагороди фізособам за виконання робіт (послуг) за цивільно-правовими договорами.

У випадку, коли база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, установленої законом на місяць, за який

нараховується заробітна плата, сума ЄСВ розраховується як добуток розміру МЗП і ставки ЄСВ (ч. 5 ст. 8 Закону Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 08.07.2010 № 2464-VI з подальшими змінами та доповненнями).

2.4. Види звітності та порядок їх формування у ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС»

Досліджуване підприємство ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» по закінченню звітного періоду подає до державних органів відповідні форми звітності, а саме: фінансову, податкову та статистичну.

Фінансова звітність надає користувачам інформацію про фінансовий стан та грошові потоки суб'єкта господарювання за визначений період.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» складає Фінансову звітність малого підприємства, яка складається з форми 1-м «Баланс» та форми 2-м «Звіт про фінансові результати» (Додаток Є, Ж, З). У Балансі ф. № 1-м та Звіті про фінансові результат ф. № 2-м підприємства наводять показники в тисячах гривень з одним десятковим знаком після коми. Звітним періодом для складання фінзвітності є календарний рік.

У Балансі (форма № 1-м) відображаються активи, зобов’язання та власний капітал підприємства. Розглянемо порядок складання фінансової звітності на досліджуваному малому підприємстві (табл. 2.9).

Таблиця 2.9– Зміст та структура Балансу ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» за 2021 рік

Назва статті	Код рядка	До складу відповідної статті попадає		Сальдо на 31.12.2021 р., тис. грн.
1	2	3	4	5
АКТИВ				
Розділ 1. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій у необоротні активи	Дт рахунка: 15 «Капітальні інвестиції»	163,2
Основні засоби:	1010	Відображають різницю рядків 1011 та 1012, плюс сума		156,1

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5
		вартості інвестиційної нерухомості, яку обліковують за справедливою вартістю (див. примітки 3 та 4)		
первісна вартість	1011	первісна (переоцінена) вартість об'єктів основних засобів, інших необоротних матактивів	Дт рахунка: 10 «Основні засоби» (крім нематеріальних активів)	161,3
знос	1012	сума зносу (її наводять у дужках)	Кт рахунка: 13 «Знос необоротних активів»	(5,2)
Усього за розділом I	1095			319,3
Розділ 2. Оборотні активи				
Запаси:	1100	вартість запасів, призначених для використання під час нормального операційного циклу.	Дт рахунка: 20 «Виробничі запаси»;	228,6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	заборгованість покупців або замовників за реалізовані їм послуги	Дт рахунка: 37 «Розрахунки з різними дебіторами»	219,6
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей дебіторської заборгованості	Дт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями»	327,2
Гроші та їх еквіваленти:	1165	гроші на поточному рахунку підприємства	Дт рахунка: 31 «Рахунки в банках»	99,3
Усього за розділом II	1195			874,7
Баланс	**1300**			**1194,0**
ПАСИВ				
Розділ 1. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу підприємства	Кт рахунка: 40 «Зареєстрований пайовий капітал»	60,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	сума нерозподіленого прибутку	Кт субрахунку: 441 «Прибуток нерозподілений»	1117,3
Усього за розділом I	1495			1177,3
Розділ 3. Поточні зобов'язання				
Поточна кредиторська заборгованість за:				
розрахунками з бюджетом	1620	заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства	Кт субрахунку: 641 «Розрахунки за податками»; 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	6,9

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5
розрахунками з оплати праці	1630	заборгованість за нарахованою, але не виплаченою, а також депонованою зарплатою	Кт субрахунків рахунка: 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	9,8
Усього за розділом III	1695			16,7
Баланс	**1900**			**1194,0**

Метою складання звіту про фінансові результати (форма № 2-м) ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період. Показники звіту наводять у тисячах гривень з одним десятковим знаком. Розглянемо порядок складання Звіту про фінансові результати на досліджуваному малому підприємстві (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Зміст та структура Звіту про фінансові результати ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» за 2021 рік

Назва статті	Код рядка	Зміст статті	Джерело інформації	Сума, тис. грн
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг без непрямих податків і зборів та інших вирахувань із доходу	Оборот за: 703«Інші фінансові доходи»	3161,6
Інші операційні доходи	2120	суми інших доходів від операційної діяльності підприємства,	Оборот за: Дт 71 «Інший операційний дохід»	4,0
Разом доходи	**2280**			**3165,6**
Інші операційні витрати	2180	наводять адміністративні витрати, витрати на збут	Дт рахунка: 92«Адміністративні витрати», 93«Витрати на збут»	(3157,2)
Разом витрати	**2285**			**(3157,2)**
Фінансовий результат до оподаткування	2290	Різниця між доходами та витратами підприємства	Різниця рядків 2280 – 2285	+ 8,4
Чистий прибуток	**2350**	Чистий прибуток	Різниця рядків 2290 – 2300	**+ 8,4**

До складу податкової звітності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» входять: Податкова декларація платника єдиного податку третьої групи (юридичної особи); Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) та Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску;

По завершенню звітного (податкового) періоду ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» подає до Кропивницької ДПІ Головного управління ДПС у Кіровоградській області (Кропивницьке відділення) Податкову декларацію платника єдиного податку третьої групи (юридичної особи) в електронному вигляді (Додаток К) через сервіс «Електронний кабінет платика податків». При цьому звітним (податковим) періодом для підприємства є календарний квартал (п. 294.2 ПКУ). Звітний період починається з першого числа першого місяця податкового періоду і закінчується останнім днем останнього місяця податкового періоду.

Податкову декларацію платника єдиного податку третьої групи юридичної особі досліджуване підприємство подає протягом 40 календарних днів, що наступають за останнім календарним днем звітного кварталу. Податкова декларація складається підприємством наростаючим підсумком з початку року і заповнюється у гривнях з двома десятковими знаками після коми.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» у декларації платника єдиного податку відображає обсяг доходу, що оподатковується за ставкою 5 %. При цьому сума доходу береться із банківської виписки за звітний квартал (всі доходи, що отримало підприємство на поточний рахунок в банку).

У податковій декларації платника єдиного податку підприємство в полі «порядковий номер за рік» зазначає порядковий номер декларації за поточний рік. Нумерація здійснюється послідовно, наростаючим числом

протягом року. При цьому ведеться загальна нумерація для всіх декларацій, незалежно від їх типу «звітна», «звітна нова» або «уточнююча».

Розділ I декларації платника єдиного податку містить загальну інформацію про платника.

У розлілі II декларації досліджуване підприємство узагальнює інформацію щодо суми отриманого доходу.

Розділ III декларації платника єдиного податку третьої групи призначено для розрахунку суми податкових зобов'язань з єдиного податку, що підлягає сплаті до бюджету.

Розділ IV призначено для виправлення помилок, якщо такі є.

Підписує декларацію щодо єдиного податку директор ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС».

У зв'язку з введенням в дію в Україні військового стану та відповідно до чинного податкового законодавства ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» з 01 квітня 2022 року перейшло на сплату єдиного податку третьої групи за ставкою 2 %. При цьому податковим (звітним) періодом є календарний місяць. Податкова декларація подається в строки, встановлені для місячного податкового (звітного) періоду. Так за квітень місяць 2022 року декларація подається до 20 травня (включно) 2022 року. Сплачується єдиний податок протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за звітний місяць.

Розгянемо порядок звітування щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» складає та подає до Кропивницької ДПІ Головного управління ДПС у Кіровоградській області (м. Кропивницький) Податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки щодо об'єкту нежитлової нерухомості – будівлі (Додаток М). При цьому до декларації складається Додаток 2 (Розрахунок № 2 у частині об'єктів нежитлової нерухомості). При цьому в додатку 2 зазначається: площа об'єкта оподаткування (загальна); кількість

місяців перебування у власності об’єкту оподаткування; ставка податку (у відсотках), яка визначається рішенням органу місцевого самоврядування; розмір мінімальної заробітної плати на 01 січня звітного року; річна сума податку за кожним задекларованим об’єктом, визначена за відповідною формулою; сума податкового забов’язання до сплати.

Відповідно до п. 266.7.5 ПКУ платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку на нерухоме майно станом на 1 січня 2022 року і не пізніше 20 лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцем знаходження об’єкта оподаткування декларацію щодо нерухомого майна. Сплата податку здійснюється авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» складає та подає до Кропивницької ДПІ Головного управління ДПС у Кіровоградській області (м. Кропивницький) Податкову декларацію з орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної власності (Додаток Л), яка затверджена наказом МФУ від 16.06.2015 р. № 560 у редакції наказу від 23.01.2017 р. № 9.

Форма податкової є єдиною для всіх платників плати за землю – власників земельних ділянок, постійних землекористувачів та орендарів земель державної і комунальної власності, а також однаковою як для звітування із земельного податку, так і з орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності.

Базовим податковим (звітним) періодом плати за землю є календарний рік, який починається з 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» самостійно обчислює суму орендної плати щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подає податкову декларацію на поточний рік. Граничний термін подання податкової декларації на 2022 рік із орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності – не пізніше 20 лютого 2022 року.

Декларація включає заголовну частину і три розділи: І розділ -

розрахунок земельного податку; II розділ - розрахунок орендної плати; III розділ - розрахунок податкового зобов'язання за місяцями звітного періоду, а також виправлення помилок минулих періодів.

Щокварталу досліджуване підприємство складає та подає Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, так званна «Обєднана звітність» (Додаток И).

За побудовою об'єднаний податковий розрахунок включає:

- основну частину. Це заголовний блок з реквізитами й даними про роботодавця, проміжний блок з інформацією про додатки та загальною статисткою по працівникам, а також зведена інформація про нарахований ЄСВ, яка складається з 3-х розділів.;

- 6 додатків. Вони практично всі стосуються ЄСВ, окрім Додатка 4ДФ, що призначений для звітування за ПДФО/ВЗ.

За загальним правилами податкової звітності кожний з додатків є невід'ємною частиною звіту, а тому неподача додатка прирівнюється до неподання самого звіту (виняток можливий, коли інформація до звітування по такому додатку відсутня). Сам же Податковий розрахунок має статус декларації.

На ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» заповнюють: заголовний й проміжний блок основної частини звіту; розділ 1 зведеної інформації по ЄСВ основної частини звіту; Додаток Д1 - персоніфікований розрахунок ЄСВ; Додаток 4ДФ - персоніфікований розрахунок ПДФО/ВЗ; Додаток 5ДФ - відомості про зміни у трудових відносинах. Якщо такі підстави були.

Обєднаний звіт досліджуваним підприємством подається в електронній формі – через електронний кабінет з використанням кваліфікованого електронного підпису.

За звітний квартал подається три додатки 4ДФ («Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних

осіб та військового збору») - за перший, другий і третій місяці кварталу. Для цього в рядку 02 заповнюється окремо за кожен місяць і «1», «2» і «3» проставляється відповідно номера місяця.

В графі 04 вказується кількість осіб, яким було нараховано дохід за ознакою 101(трудові договори). А в графі 05 вказується кількість осіб, яким було нараховано дохід за ознакою 102 (цивільно-правові договори).

У додатку 4ДФ потрібно також показувати суми військового збору (ВЗ) персоніфіковано по кожній особі, якій було виплачено дохід.

В графі 3а вказується дохід, нарахований фізичній особі в місяці, за який складається додаток. Дохід вказується окремо за кожною ознакою доходу.

В графі 3 вказується сума фактично виплаченого податковим агентом доходу фізичній особі у місяці, за який заповнюється додаток.

Графа 7 заповнюється щодо працівників, яких було прийнято на роботу у звітному місяці, графа 8 - щодо працівників, звільнених у звітному місяці. В разі неодноразового прийняття та звільнення працівника у звітному місяці, про таку особу потрібно заповнювати стільки рядків, скільки разів інформація про зміну місця роботи цієї особи зустрічається звітному місяці.

Графи 7 та 8 не заповнюються щодо договорів ЦПХ.

Графа 10 заповнюється лише для звітного та нового та уточнюючого розрахунків у випадку виправлення раніше поданої звітної інформації.

Додаток «Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби» (Д5) формується за квартал без розбивки по місяцям. Додаток формують лише, якщо протягом кварталу було: укладено або розірвано трудовий договір (договір ЦПХ) із застрахованою особою; укладено або розірвано трудовий договір із застрахованою особою, яка працевлаштована на нове робоче місце; особі надано відпустку у зв’язку з вагітністю та пологами; особі надано відпустку по догляду за дитиною до досягнення нею 3-х або 6-тирічного віку. Якщо нічого з переліченого у звітному кварталі не відбувалось, формувати Д5 не потрібно.

Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам (Д1) подається щоквартально, але в розрізі місяців в кварталі. Тобто складається 3 додатка за квартал.

ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС також складає та подає до відповідних органів статистичну звітність: «Звіт про обсяг реалізованих послуг» форма № 1-послуги (квартальна) та «Структурне обстеження підприємства» форма № 2-підприємництво (річна).

Звіт про обсяг реалізованих послуг» за формою № 1-послуги (квартальна) досліджуване підприємство складає та подає щоквартально (Додаток Н). У звіті показується загальний обсяг реалізованих послуг за звітний квартал.

Статистичний звіт за підприємства формою № 2-підприємництво (річна) «Структурне обстеження підприємства» базується на вимогах нормативних документів Європейського Союзу (ЄС) стосовно структурної статистики підприємств.

Поряд з найменуванням показників форми наведено їх кодові позначення, згідно з якими ці показники відповідно до регламентів ЄС передаються до Статистичної комісії Європейського Союзу (код Євростату). Наприклад, поряд з показником «Середня кількість працівників (середньооблікова кількість штатних працівників, середня кількість зовнішніх сумісників та працюючих за цивільно-правовими договорами), осіб» зазначено код Євростату 16 13 0.

Статистичний звіт за формою № 2-підприємництво (річна) відображає показники, сформовані з використанням регістрів бухгалтерського обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій та Інструкції про застосування Плану рахунків № 29, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених відповідними нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України, міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також первинних документів, затверджених наказами центрального органу

виконавчої влади в галузі статистики, необхідних для складання показників зі статистики праці. Форма № 2-підприємництво (річна) відображає інформацію про результати діяльності підприємства за звітний рік.

Висновки до розділу 2

1. Випускна кваліфікаційна робота написана на матеріалах Товариства з обмеженою відповідальністю «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС», яке за встановленими критеріями відноситься до суб'єктів малого бізнесу. Основним видом діяльності підприємства є надання в оренду й експлуатацію власного та орендованого нерухомого майна, а саме здача в оренду приміщень нежитлового фонду.

2. В процесі проведення аналізу показників діяльності підприємства слід відмітити, що ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є прибутковим, платоспроможним та фінансово незалежним від зовнішніх джерел фінансування, що є позитивним моментом фінансової та господарської діяльності підприємства.

3. Облік на ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» здійснюється бухгалтером, який разом з керівником підприємства несе відповідальність за достовірність даних, відображених у первинних документах, регістрах обліку та звітності. Облік ведеться за встановленою на законодавчому рівні обліковою політикою.

4. При цьому відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку підприємства використовуються загальний План рахунків бухгалтерського активів, капіталу та зобов'язань.

5. В процесі утримання нерухомого майна, що передається в оренду, ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» несе витрати, а саме: послуги водопостачання; послуги по електроенергії; послуги по опаленню; послуги з охорони; послуги по доступу до інтернет зв'язку та інші. Тобто, підприємство веде розрахунки з постачальниками, а також нараховує

відповідні податки, які включаються до витрат по наданню в оренду нерухомості. Облік розрахунків з постачальниками підприємство веде на рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», при цьому для обліку витрат використовується рахунок 93 «Витрати на збут».

6. Облік доходів від оренди нерухомості досліджуваного підприємства відображається на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», облік витрат по оренді – на рахунку 93 «Витрати на збут».

7. Так як ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» знаходиться на спрощеній системі оподаткування та сплачує Єдиний податок за ставкою 5 %, то підприємство не є платником податку на додану вартість (ПДВ).

8. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є суб'єктом малого бізнесу, при цьому нараховує та сплачує встановлені законодавством податки та збори, а саме: єдиний податок третьої групи за ставкою; податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; орендна плата за земельні ділянки комунальної власності; податок на доходи фізичних осіб; військовий збір; єдиний соціальний внесок.

9. Умовою перебування платником Єдиного податку для підприємства, як юридичної особи є: обсяг доходу не повинен перевищувати 1167 розмірів мінімальних заробітних плат, встановлених законодавством на 1 січня податкового (звітного) року (у 2022 році ця сума не повинна перевищувати 7585500 грн.

10. У власності підприємства знаходиться нежитлове нерухоме майно (будівлі), яке здається в операційну оренду. При цьому щорічно здійснюється нарахування Податку на нерухомість. Ставки податку для об'єктів нежитлової нерухомості встановлюються за рішенням органів місцевого самоврядування за місцем знаходження такої нерухомості.

11. Підприємством взято в довгострокову (терміном на 30 років) оренду земельну ділянку комунальної власності. При цьому підприємством щорічно нараховується та сплачується орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності.

12. На ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» згідно штатного розкладу працює чотири найманих працівників, оплата праці яких здійснюється на умовах трудового договору. При цьому із суми нарахованої заробітної плати працівників здійснювались утримання податку з доходів фізичних осіб та військового збору). На фонд оплати праці працівників підприємства відповідно до законодавства нараховується єдиний соціальний внесок в розмірі 22 %.

13. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» по закінченню звітного періоду подає до державних органів відповідні форми звітності, а саме: фінансову, податкову та статистичну.

14. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» складає Фінансову звітність малого підприємства, яка складається з форми 1-м «Баланс» та форми 2-м «Звіт про фінансові результати».

15. До складу податкової звітності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» входять: Податкова декларація платника єдиного податку третьої групи (юридичної особи); Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) та Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску;

16. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС також складає та подає до відповідних органів статистичну звітність: «Звіт про обсяг реалізованих послуг» форма № 1-послуги (квартальна) та «Структурне обстеження підприємства» форма № 2-підприємництво (річна).

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

3.1. Пріоритетні напрями розвитку системи обліку та фінансової звітності підприємств малого бізнесу

Одним із факторів підвищення ефективності діяльності підприємств малого бізнесу є раціонально організована облікова та аналітична система. В умовах конкуренції суб'єкти малого бізнесу можуть ефективно впливати на фінансово-економічні показники своєї комерційної діяльності використовуючи при цьому всі можливості ефективного ведення бухгалтерського обліку та аналізу економічної діяльності. Адже діюче законодавство надає їм різні переваги щодо цього, а саме: наявність альтернативних варіантів організації діяльності облікового апарату, можливість застосування спрощених варіантів ведення обліку. Головним завданням в цих умовах є підбір максимально можливих варіантів та способів ведення обліку, при цьому обґрунтовуючи їх систематичним аналізом економічної інформації.

На рисунку 3.1 наведено можливі шляхи оптимізації обліково-аналітичної системи суб'єктів малого бізнесу (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Етапи оптимізації обліково-аналітичної системи суб'єктів малого бізнесу

Розглянемо переваги окремих етапів оптимізації обліково-аналітичної системи суб’єктів малого бізнесу.

Вибір оптимального виду комерційної діяльності підприємства є стратегічним рішенням та належить до компетенції служби менеджменту. При цьому необхідно, вивчивши ринкову кон’юктуру, визначити вільну нішу з максимально можливим рівнем рентабельності господарської діяльності.

Наступний етап оптимізації облікової системи суб’єктів малого бізнесу пов'язаний з вибором того, хто буде вести бухгалтерський облік на мілому підприємстві. Враховуючи розміри суб’єктів малого бізнесу оптимальними варіантами організації бухгалтерської служби є аутсоринг або ведення обліку особисто керівником підприємства.

Аутсоринг – це залучення бухгалтерських працівників сторонньої спеціалізованої бухгалтерської фірми. Перевагами аутсорингу є мінімальні фінансові витрати та більш якісний рівень бухгалтерського супроводу.

В просесі залучення спеціалізованої організації для ведення обліку мале підприємство економить на страхових внесках, що повязанні з оплатою праці, на відпускних, Крім того оплата наданних послуг може бути меншою ніж оплата праці найманого бухгалтера.

Застосування аутсорингу суб’єктами малого бізнесу може виключити або звести до мінімуму подальші дії з побудови ефективної системи обліку та аналізу так як ці функції бере на себе аутсорингова компанія.

У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб’єктам малого бізнесу необхідно використовувати найбільш вигідні способи обліку окремих господарських операцій. Головною метою цього є зменшення податкових зобов’язань підприємства. В таблиці 3.1 розглянуто правила обліку суб’єктів малого бізнесу, які використовують загальну систему оподаткування.

Одним із напрямків оптимізації облікової системи суб’єктів малого бізнесу є мінімізації обов’язкових стахових платежів, що передбачає:

- використання найманої праці осіб, які здійснюють свою діяльність в

якості індивідуальних підприємців;

- підвищення заробітної плати співробітникам підприємства протягом фінансового року оформляти локальним документом окремо по кожному працівнику;

- врахування святкових премій, що виплачуються за рахунок коштів спеціального преміального фонду, як матеріальну допомогу.

Суб'єкти малого бізнесу в процесі господарської діяльності мають право обрати систему оподаткування, а саме загальну (нараховувати та сплачувати податок на прибуток) чи спрощену (нараховувати та сплачувати єдиний податок). При цьому вибір системи оподаткування впливає на систему ведення обліку за окремими об'єктами. В табл. 3.1 представлено переваги облікової системи в разі обрання суб'єктом малого бізнесу загальної системи оподаткування.

Таблиця 3.1 – Переваги облікової системи суб'єктів малого бізнесу при використання загальної системи оподаткування

№ п/п	Характеристика правил ведення обліку за окремими об'єктами	Переваги
1	2	3
1	В обліковій політиці з метою оподаткування прописати застосування амортизаційної премії або нелінійного методу нарахування амортизації, створення резерву на ремонт основних засобів та резерву по сумнівних боргах	Можливість отримати безкоштовну відстрочку по сплаті податку на прибуток підприємства
2	Встановити в обліковій політиці, з метою бухгалтерського обліку, виробничий метод нарахування амортизації за тими основними засобами, для яких є можливість заздалегідь прорахувати загальний обсяг виробленої з їх допомогою продукції (робіт, послуг)	Можливість заощадити на податку на майно підприємства
3	Заміна договорів купівлі-продажу основних засобів на договори лізингу. Причому об'єкти лізингу повинні враховуватися на балансі лізингоодержувача.	Можливість отримати право на: - застосування підвищеного коефіцієнту до норми амортизації (при цьому необхідно внести відповідні корективи в облікову політику з метою оподаткування); - включення до витрат, що враховуються в цілях оподаткування, лізингових платежів, що направляються на викуп об'єкта основних засобів

Відповідно до чинного законодавства суб'єкти малого бізнесу мають право вести бухгалтерський облік за спрощеними правилами. Спрощена форма обліку передбачає реєстрацію всіх господарських операцій тільки в Книзі обліку господарської діяльності, яка є регістром аналітичного та синтетичного обліку. На підставі Книги обліку господарської діяльності можна виявити наявність майна підприємства, а також джерел його фінансування на певну дату та скласти бухгалтерську звітність.

Однією з переваг облікової системи суб'єктів малого бізнесу є можливість вести бухгалтерський облік за касовим методом, сутність якого полягає в тому, що доходи і витрати визнаються тільки після фактичної оплати товарів (робіт, послуг). Касовий метод в бухгалтерському обліку зручний у застосуванні для підприємств, що застосовують спрощену систему оподаткування. Адже такі підприємства завжди обраховують суму єдиного податку, виходячи з отриманих доходів за касовим методом.

Важливе місце серед переваг облікової системи на малих підприємствах займає можливість складання спрощеної бухгалтерської звітності. При цьому у суб'єктів малого бізнесу існує три варіанти формування бухгалтерської звітності:

1) формування бухгалтерської звітності за загальними правилами. При цьому складається бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати і всі додатки до них. Крім того, потрібно прикладати до звітності аудиторський висновок, якщо підприємство підлягає обов'язковому аудиту;

2) складання тільки двох основних форм: бухгалтерського балансу та звіту про фінансові результати. При цьому дозволяється наводити тільки укрупненні показники, тобто тільки за групами статей, без додаткової роз шифровки;

3) використання суб'єктами малого бізнесу спрощених форм балансу та звіту про фінансові результати.

Формат податкового обліку суб'єктів малого бізнесу залежить від того, платниками яких податків вони є, чи мають місце наймані працівники та на

якій системі оподаткування вони перебувають. Вказані аспекти необхідно зафіксувати в наказі про облікову політику підприємства.

Для більш ефективного ведення обліку на малих підприємствах слід впроваджувати систему управлінського обліку, який є необов'язковим. Проте управлінський облік дозволяє своєчасно аналізувати економічну інформацію з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень. При цьому для суб'єктів малого бізнесу надзвичайно важливо, наприклад, використовувати такі специфічні способи управлінського обліку, як директ-костинг та стандарт-костинг.

Директ-костинг надає можливість виявляти вплив прямих витрат на кінцеві фінансові результати та дозволяє оптимізувати асортиментну структуру продукції (товарів, робіт, послуг).

Стандарт-костинг надає можливість оперативно контролювати рівень витрат та дозволяє мінімізувати витрати за рахунок максимального наближення до обґрунтованих нормативів.

Незважаючи на невеликий розмір малих підприємств і навіть якщо діяльність підприємства передбачає певне виробництво до облікової політики необхідно включати окремі елементи управлінського обліку.

Враховуючи особливості діяльності суб'єктів малого бізнесу управлінський облік повинен бути максимально інтегрований в систему бухгалтерського обліку та розподілятися між певними виконавцями в межах їх повноважень. При цьому головними його принципами повинні бути: простота, доступність, достовірність, зрозумілість. Зважаючи на незначний обсяг інформаційних потоків, ці обов'язки є можливим покласти на головного бухгалтера.

Практичне запровадження управлінського обліку суб'єктів малого бізнесу потребує відповідного організаційного, нормативного, методичного та технологічного забезпечення. На рис. 3.2 наведено етапи запровадження управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу.

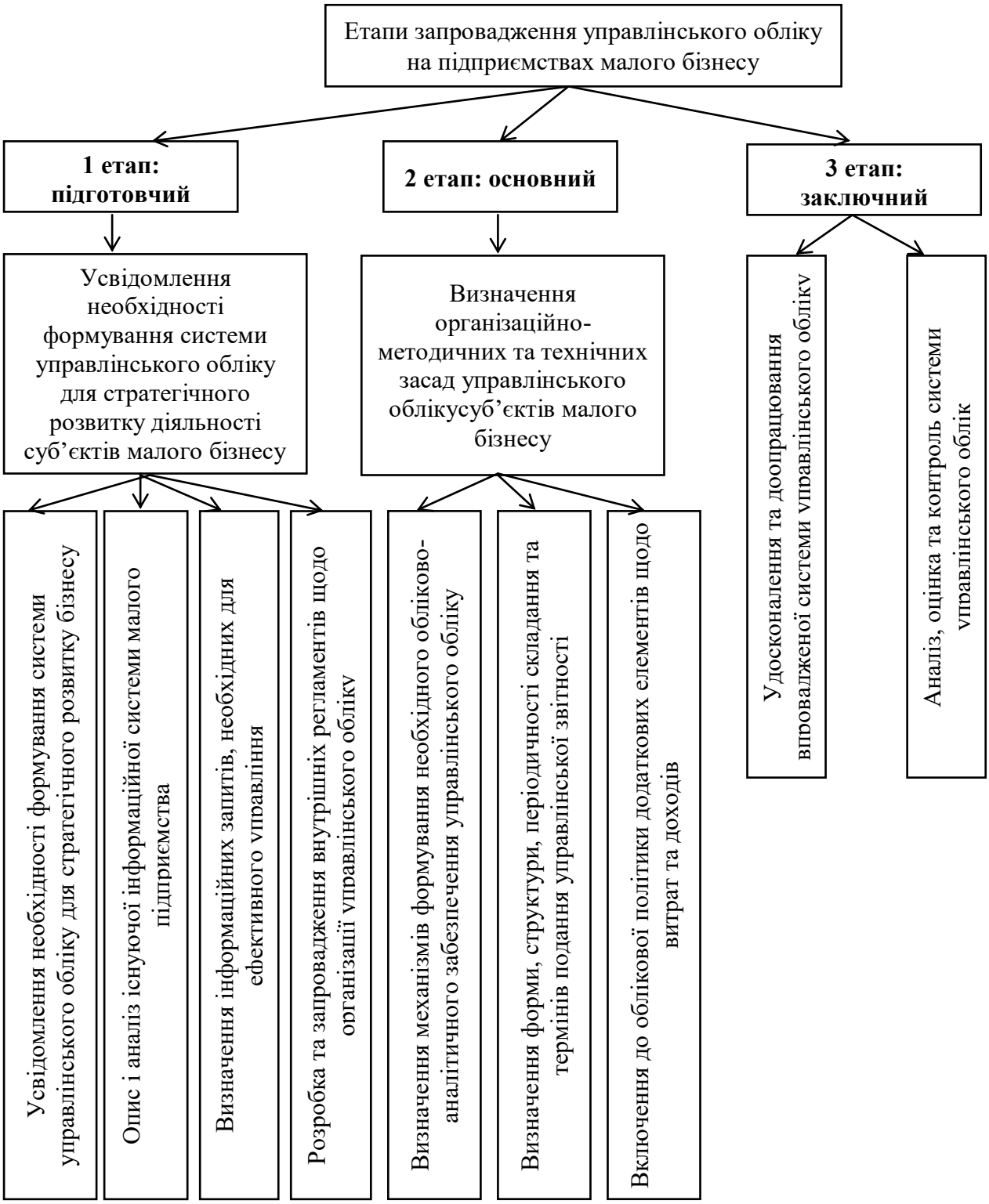

Рисунок 3.2 – Етапи запровадження управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу (юридичних осіб)

При організації управлінського обліку важливе значення має другий етап (основний), оскільки він дозволяє реалізувати концептуальні засади

управлінського обліку шляхом здійснення комплексу організаційних, технологічних та методичних заходів облікової політики суб'єктів малого бізнесу. На наш погляд такі елементи необхідно прописати в наказі про облікову політику малого підприємства. Слід відмітити, що більшість елементів облікової політики щодо управлінського обліку будуть межувати з елементами облікової політики щодо фінансового обліку. На рис. 3.3 наведено основні складуві наказу про облікову політику щодо управлінського обліку.

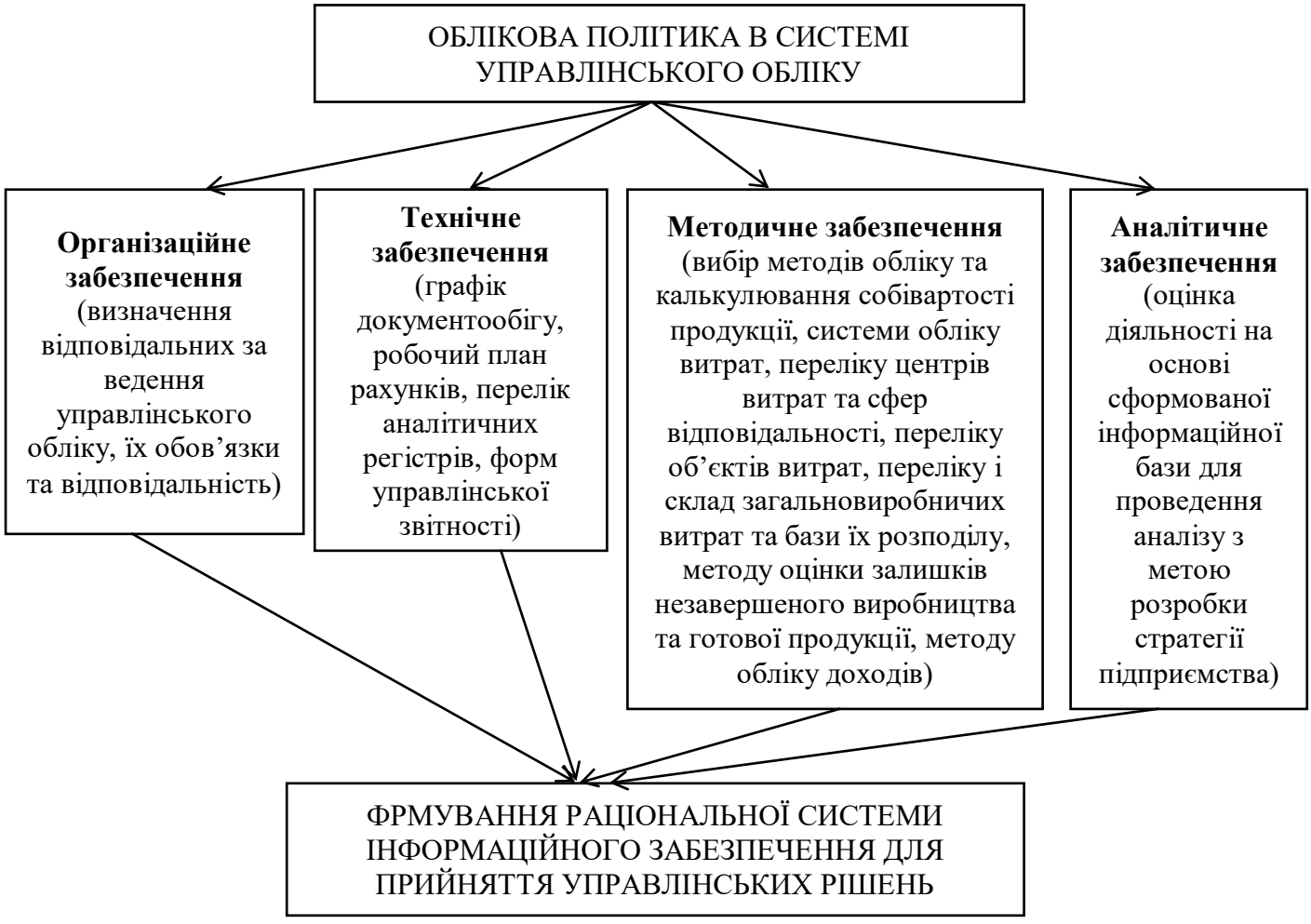

Рисунок 3.3 – Складові наказу про облікову політику суб'єктів малого бізнесу (юридичних осіб) в частині управлінського обліку

Слід відмітити, що в якості інформаційних джерел складання управлінської звітності можуть виступати пристосовані до запитів

користувачів регістри фінансового обліку. Але лише цим обмежуватися недоцільно, оскільки управлінські звіти потребують більш деталізованої інформації в розрізі різних об’єктів. Це є можливим лише за умови введення додаткових аналітичних рахунків з різним рівнем деталізації. Оскільки більшість суб’єкті малого бізнесу використовують автоматизовану систему ведення обліку введення додаткових рахунків не буде ускладнювати роботу облікових працівників, проте значно поглибить інформативність управлінського обліку.

Ведження управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу (юридичних осіб) в подальшому надасть можливість контролювати бізнес, розробити стратегію розвитку на майбутнє, організувати оптимізацію цінової політики, оцінювати отримані результати, встановлювати відхилення від запланованих завдань та виявляти резерви підвищення ефективності подальшого використання наявних ресурсів.

В процесі запровадження управлінського обліку необхідно правильно обрати автоматизований програмний продукт. В табл. 3.2 наведено найпоширеніші програмні рішення на ринку облікових інформаційних технологій України.

Таблиця 3.2 – Програмне забезпечення, що використовується при без паперовому управлінському обліку на підприємствах України

Назва програмних продуктів	Характеристика та переваги	Недоліки
1	2	3
Microsoft Excel	Найбільш поширений програмний продукт, що використовується для ведення обліку в малому бізнесі. Вибір даного методу обумовлений, з одного боку, можливістю застосовувати досить великий набір вбудованих інструментів і до певної міри автоматизувати облік за рахунок взаємозв’язку таблиць і величезної кількості складних рукописних формул, а з іншого – є безкоштовним у використанні	Його не можна на 100 % назвати автоматизованим методом, швидше напівавтоматизованим. Цей продукт передбачає велику ймовірність помилок, вартість яких може вимірюватися десятками і сотнями тисяч упущених вогод для підприємства через складність в реальному налаштуванні

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
		взаємозв'язку великої кількості таблиць і відсутності механізму захисту від недостовірних даних. При використанні даного програмного продукту не можна досягти повної безпечності зберігання даних
BAS «Комплексне управління підприємством»	«є комплексним рішенням, що охоплює основні контури управління та обліку. Дане рішення дозволяє організувати єдину інформаційну систему для управління різними аспектами діяльності підприємств малого та середнього бізнесу. BAS «Комплексне управління підприємством» дозволяє збільшити продуктивність праці всіх служб підприємства та покращити процеси взаємодії підрозділів» [9]	Для роботи програми необхідно аби операційна система комп'ютера відповідала вимогам розробника. Навіть порожня база займає близько 300 MB пам'яті
BAS «Управління торгівлею»	«є інструментом для підвищення ефективності бізнесу торговельного підприємства. Рішення дозволяє збільшити продуктивність праці багатьох служб підприємства, працювати з оперативною інформацією, яка відображає поточний стан операційної діяльності, швидко і в зручній формі отримувати звіти для прийняття рішень на різних рівнях» [10]	Потрібно купувати кілька інших продуктів BAS для розгортання. Через кількість модулів складно налаштувати. Призначена в більшій мірі для обліку товарних запасів
BAS «Малий бізнес»	Дає можливість формувати управлінський план рахунків та проводок документів, які дозволяють вести управлінський облік: формування управлінського балансу та аналіз фінансових показників діяльності підприємства. Містить спеціальний розділ для керівника «Монітор керівника», який дозволяє керувати діяльністю підприємства та контролювати по основних показниках	Для роботи програми необхідно аби операційна система комп'ютера відповідала вимогам розробника. Навіть порожня база займає близько 300 MB пам'яті

Вибір програмного продукта, в якому буде вестись управлінський облік, є важливим аспектом діяльності суб'єктів малого бізнесу. Для того щоб вибрати найбільш підходящий продукт для малого підприємства необхідно розглядати всі можливі рішення на предмет застосування вбудованих можливостей і потреб управлінського обліку. Тільки при дотриманні цієї умови існує велика ймовірність вибору оптимального

програмного рішення і отримання від його використання максимальної користі.

Основними стимулюючими чинниками розвитку малого бізнесу є досконаліть нормативного регулювання та зрозумілість у застосуванні законодавчих вимог. Проте сучасні умови ведення бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу вимагають подальшого вдосконалення існуючих нормативів та чинних законодавчих актів.

В результаті впровадження управлінського обліку на малих підприємствах дозволить їм ще більш швидко видозмінювати фінансово-господарську діяльність, що пов'язано з коригуванням постановки оптимальної обліково-аналітичної системи.

Впровадження системи без паперового управлінського обліку дозволяє керівнику малого підприємства безпомилково приймати правильні рішення на основі даних про економічний стан підприємства.

3.2. Удосконалення системи оподаткування малого бізнесу в Україні

Перспективний розвиток суб'єктів малого підприємництва багато в чому залежить від системи оподаткування, як одного із факторів ефективного їх функціонування. В залежності від форми власності та розмірів малого підприємства податкове навантаження може бути більше або менше відчутним та в свою чергу прямо впливає на результати фінансової діяльності підприємства.

Вітчизняна система оподаткування на сьогоднішній день передбачає два види, а саме: загальна та спрощена система оподаткування. Спрощена система спрямована в першу чергу на підтримку суб'єктів малого бізнесу шляхом запровадження більш низьких ставок податків та зменшення витрат часу на ведення обліку. На рис. 3.4 узагальнено основні напрямки оптимізації системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Рисунок 3.4 – Напрямки оптимізації системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого бізнесу це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Вітчизняна спрощена система оподаткування містить як переваги так і недоліки (рис. 3.5).

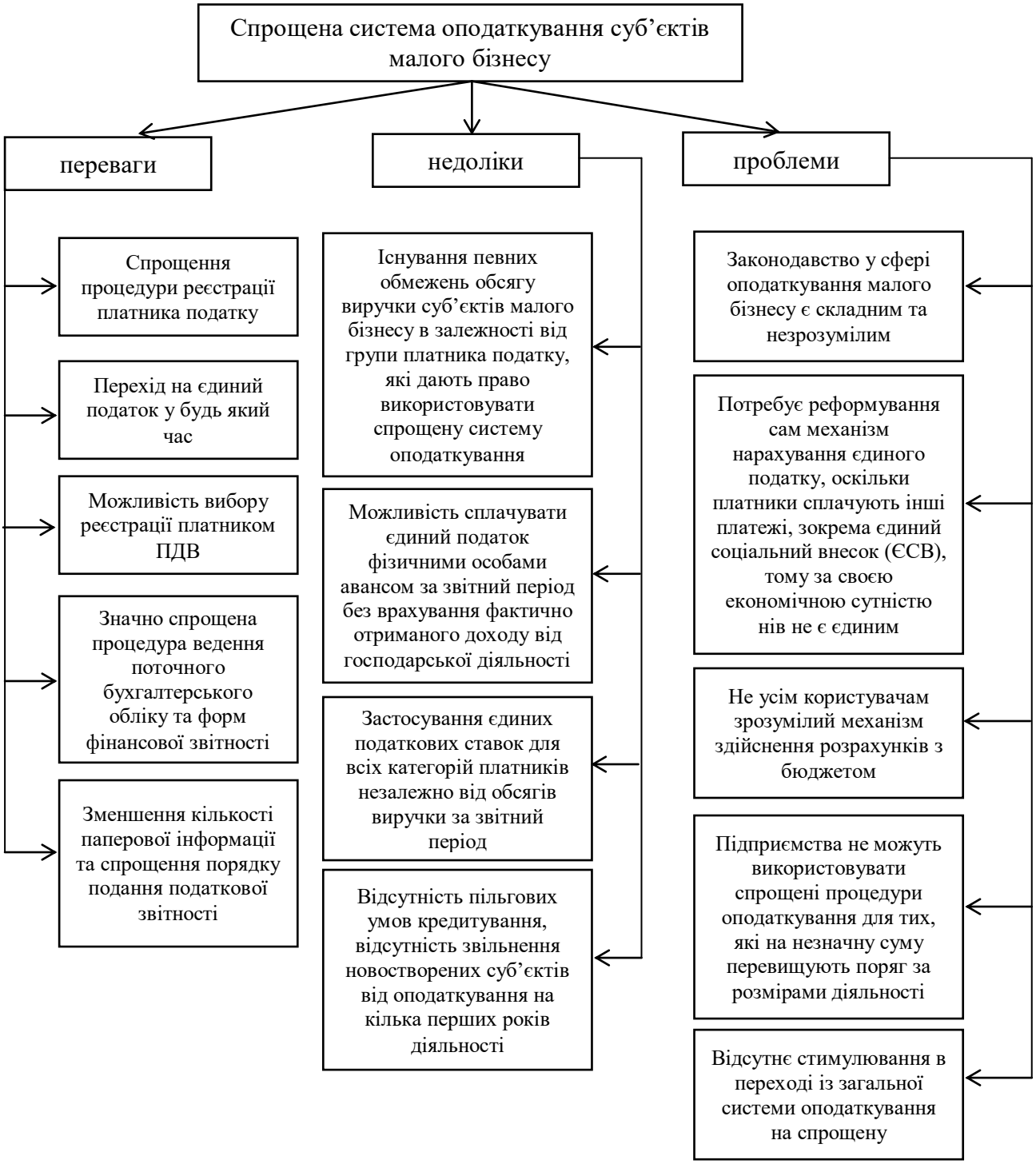

Рисунок 3.5 – Переваги, недоліки та проблеми спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Доцільність переходу на спрощену систему залежить від ступеня рентабельності бізнесу, якщо підприємство має високі прибутки, відсоток витрат у доході є невеликим, краще вибрати спрощену систему, якщо ж рентабельність діяльності невелика - краще перебувати на загальній системі оподаткування. Це пов'язано з тим, що хоча ставки єдиного податку і є низькими, але базою для нарахування єдиного податку є дохід. На загальній системі оподаткування ставка податку є 18%, базою для його нарахування є прибуток, який визначається шляхом зменшення доходу на суму витрат, які включаються при визначенні оподаткованого прибутку.

Звичайно, можуть бути ситуації, коли грошові суми, які потрібно сплатити як податки за загальної та спрощеною системою оподаткування, приблизно однакові чи на загальній системі дещо менші, тут потрібно вибирати, що більше турбує: більші суми податку, але спрощена звітність чи менші податки, але загальна звітність.

Обмежувальним фактором при переході на спрощену систему оподаткування є вимога, що платники єдиного податку повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій). Тобто юридичні особи - платники - єдиного податку не мають права здійснювати бартерні операції, операції переведення боргу, переуступки права вимоги боргу, вексельні операції, тобто погашати заборгованість за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) іншим способом, ніж грошовим.

Для визначення, яку систему оподаткування доцільніше вибрати конкретному суб'єкту підприємницької діяльності, потрібно володіти сукупністю всієї інформації про перелік господарських операцій, які здійснюються підприємством, кількість осіб, які перебувають у трудових відносинах, обсяг доходу, рентабельність платника податків.

Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу в різних країнах має відмінності в залежності від засобів та методів, які використовуються для стимулювання розвитку малого бізнесу. Досвід оподаткування суб'єктів

малого бізнесу зарубіжних країн може бути використаний у вітчизняній практиці оподаткування, проте його необхідно адаптувати до умов розвитку української економіки. В таблиці 3.3 наведено характеристику систем оподаткування суб'єктів малого бізнесу в окремих зарубіжних країнах

Таблиця 3.3 – Характеристика систем оподаткування суб'єктів малого бізнесу в окремих зарубіжних країнах

Країна	Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу
1	2
Великобританія	Британськаа модель спрощеної системи оподаткування є найбільш ліберальною. Вона характеризується: спрощеними вимогами до звітності; прогресивною шкалою оподаткування; наявністю пільг для високотехнічних галузей; пільгами щодо капітальних вкладень у будівництво та придбання основних засобів.
Франція	Застосовуються спрощені податкові режими для малих підприємств в залежності від величини їхнього обороту. Такі підприємства не подають декларації щодо ПДВ, але сплачують прибуткові податки. При використанні спрощеної системи оподаткування застосовується спрощена форма звітності. Малі підприємства Франції зобов'язані реєструватися платниками ПДВ, при цьому сплачують даний податок не кожного місяця, а по закінчені кварталу.
Швеція	У Швеції відсутні спеціальні режими оподаткування для суб'єктів малого бізнесу. Основним принципом податкового регулювання є принцип «нейтральності», тобто до усіх підприємств незалежно від їх юридичного статусу, виду господарської діяльності, розміру, місцезнаходження, застосовується однакова податкова база, одні і тіж ставки оподаткування і обов'язки з реєстрації, звітності та інші. Тобто податкове навантаження є однаковим і для само зайнятих підприємців, і для великих корпорацій, у випадку здійснення ними однакового виду діяльності. Однак для малих підприємств у Швеції існують винятки та пільги. Так, якщо річний оборот підприємства менше 1 млн.крон (приблизно 110 тис.грн.), воно може подавати податкову декларацію один раз на рік, а не щомісячно. Частково малі підприємства звільняються від податку на дивіденди підприємств, акції яких не котируються на біржі.
Сполучені штати Америки	Значна кількість малих підприємств не обкладаються прибутковим податком безпосередньо, тобто власники таких підприємств повинні здійснювати відрахування у вигляді податків на доходи фізичних осіб та мінімального альтернативного податку на доходи. В США усі підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік у повному обсязі для розрахунку прибутку до оподаткування. Але для малих підприємств передбачено спеціальні процедурі, які спрощують систему обліку та звітності прибутку до оподаткування з використанням прогресивної шкали.
Нідерланди	Особливостями оподаткування малого підприємництва в Нідерландах є: оподаткування прибутковим податком з фізичних осіб здійснюється за пониженою ставкою в залежності від відсоткових доходів від позик, які виникають в результаті таких операцій; пільги щодо зменшення податків, які нараховуються на фонд оплати праці, мають

Продовження таблиці 3.3

1	2
	ті малі підприємства, які задіюють персонал для проведення науково-дослідних робіт. Також малі підприємства мають право зменшити суму оподатковуваного доходу на ту частку, яка вкладена в капітальні активи, але з певними обмеженнями. Ставки податку на прибуток в Нідерландах носять диференційований характер (в залежності від типу доходів) і коливаються в межах 29 % - 52 %. Наявність наведених особливостей оподаткування в Нідерландах зумовлює високий рівень частки зайнятості на малих підприємствах у загальній кількості зайнятих. Він складає близько 60 %.
Німеччина	В Німеччині здійснюється стимулювання зайнятості у сфері малого бізнесу, податкова політика носить соціальний характер, що зумовлює безробіття на досить низькому рівні – близько 8 %. Такі результати зумовлюють ряд пільг в оподаткуванні малого бізнесу, а саме: з 50 видів податків майже по кожному надаються пільги для суб'єктів малого підприємництва. Безпосередньо для малих підприємств у Німеччині передбачено: створення неоподатковуваного резерву прибутку; спеціальні норми амортизації та інвестиційний надлишок, що надаються податковими органами.

Як видно з інформації, що наведена в табл. 3.3, в кожній окремій країні застосовуються свої методи заохочення розвитку та податкового стимулювання суб'єктів малого бізнесу. Слід відмітити, що актуальним для України є впровадження у вітчизняну практику саме елементів зарубіжних систем оподаткування малих підприємств, а саме:

- застосування спеціальних диференційованих ставок, прив'язаних до сфер діяльності, що надасть можливість стимулювати приорітетні галузі;

- зменшення рівня оподаткування фонду оплати праці для підприємств, які створюють додаткові робочі місця в районах з підвищеним рівнем безробіття;

- спрощення процедури обліку, подання звітності шляхом нарахування та визначення сум платежів податковими органами і надсиланням ними повідомлень, за якими платник податків повинен буде сплатити податок, що надасть можливість уникнути фінансових санкцій унаслідок зменшення арифметичних помилок;

- стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктів малого бізнесу;

- заохочення до сумлінного виконання податкових зобов'язань, наприклад, шляхом надання знижки при повній авансовій оплаті.

Одним із приорітетних напрямків вдосконалення спрощеної системи оподаткування є включення єдиного соціального внеску до до переліку податків та зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок. В результаті такого включення знизиться податкове навантаження та кількість розрахунків і форм звітності підприємств, які обрали спрощену форму обліку та оподаткування.

Отже, ситуація щодо функціонування малого підприємництва в Україні залишається на стадії становлення. Тому на нашу думку, основними напрямками розвитку малого підприємництва в Україні є створення постійної нормативно-правової бази, вдосконалення податкової політики та забезпечення раціонального функціонування спрощеної системи оподаткування. Тільки за умови створення механізму ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором вдасться забезпечити розвиток малого підприємництва в Україні.

Також одним із перспективних напрямків розвитку спрощеної системи оподаткування є запозичення зарубіжної практики, що сприятиме обранню найбільш доцільних рішень щодо оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Висновки до розділу 3

1. Основними стимулюючими чинниками розвитку малого бізнесу є досконалість нормативного регулювання та зрозумілість у застосуванні законодавчих вимог. Проте сучасні умови ведення бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу вимагають подальшого вдосконалення існуючих нормативів та чинних законодавчих актів.

2. Для більш ефективного ведення обліку на малих підприємствах слід впроваджувати систему управлінського обліку, який є необов'язковим. Проте управлінський облік дозволяє своєчасно аналізувати економічну інформацію з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

3. Враховуючи особливості діяльності суб'єктів малого бізнесу управлінський облік повинен бути максимально інтегрований в систему бухгалтерського обліку та розподілятися між певними виконавцями в межах їх повноважень. При цьому головними його принципами повинні бути: простота, доступність, достовірність, зрозумілість. Зважаючи на незначний обсяг інформаційних потоків, ці обов'язки є можливим покласти на головного бухгалтера.

4. В результаті впровадження управлінського обліку на малих підприємствах дозволить їм ще більш швидко видозмінювати фінансово-господарську діяльність, що пов'язано з коригуванням постановки оптимальної обліково-аналітичної системи.

5. Вітчизняна система оподаткування на сьогоднішній день передбачає два види, а саме: загальна та спрощена система оподаткування. Спрощена система спрямована в першу чергу на підтримку суб'єктів малого бізнесу шляхом запровадження більш низьких ставок податків та зменшення витрат часу на ведення обліку.

6. Доцільність переходу на спрощену систему залежить від ступеня рентабельності бізнесу, якщо у підприємства є високі прибутки, відсоток витрат у доході є невеликим, краще вибрати спрощену систему, якщо ж рентабельність діяльності невелика - краще перебувати на загальній системі оподаткування.

7. Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу в різних країнах має відмінності в залежності від засобів та методів, які використовуються для стимулювання розвитку малого бізнесу. Досвід оподаткування суб'єктів малого бізнесу зарубіжних країн може бути використаний у вітчизняній

практиці оподаткування, проте його необхідно адаптувати до умов розвитку української економіки.

8. Одним із приорітетних напрямків вдосконалення спрощеної системи оподаткування є включення єдиного соціального внеску до до переліку податків та зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок. В результаті такого включення знизиться податкове навантаження та кількість розрахунків і форм звітності підприємств, які обрали спрощену форму обліку та оподаткування.

ВИСНОВКИ

1. Суб'єкти малого бізнесу як суб'єкти підприємницької діяльності займають провідне місце в економіці країни. Вони динамічно розвиваються, адаптуються до нововведень у законодавстві щодо змін обсягів діяльності за рік по відповідних групах платників єдиного податку та особливостей перебування на спрощеній системі оподаткування, використання різних облікових регістрів, вибору пакету річної фінансової звітності, застосування міжнародних стандартів фінансової звітності тощо.

2. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» до мікропідприємств та малих належать підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: середня кількість працівників; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); балансова вартість активів.

3. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться будь яким суб'єктом підприємницької діяльності, в тому числі і суб'єктами малого бізнесу. Суб'єкти малого бізнесу ведуть бухгалтерський облік відповідно до єдиних методологічних засад та правил, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку керівник суб'єкта малого бізнесу, в залежності від обсягу облікової роботи, самостійно обирає форми його організації.

4. Суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні осіби, які визнано згідно з чинним законодавством суб'єктами малого підприємництва і складають фінансову звітність відповідно до норм П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» можуть використовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва (спрощений План рахунків).

5. Для мікропідприємств і малих підприємств, які визнані такими відповідно до внесених змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» й які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначено НП(С)БО 25.

6. Суб'єкти малого бізнесу, відповідно до чинного законодавства, можуть обрати як загальну систему оподаткування та бути платниками податку на прибуток, так і спрощену, яка передбачає нарахування та сплату єдиного податку.

7. Випускна кваліфікаційна робота написана на матеріалах Товариства з обмеженою відповідальністю «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС», яке за встановленими критеріями відноситься до суб'єктів малого бізнесу. Основним видом діяльності підприємства є надання в оренду й експлуатацію власного та орендованого нерухомого майна, а саме здача в оренду приміщень нежитлового фонду.

8. В процесі утримання нерухомого майна, що передається в оренду, ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» несе витрати, а саме: послуги водопостачання; послуги по електроенергії; послуги по опаленню; послуги з охорони; послуги по доступу до інтернет зв'язку та інші. Тобто, підприємство здійснює операції по надання послуг постачальниками, а також нараховує відповідні податки, які включаються до витрат по наданню в оренду нерухомості. Облік розрахунків з постачальниками підприємство веде на рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», при цьому для обліку витрат використовується рахунок 93 «Витрати на збут». Облік доходів від оренди нерухомості досліджуваного підприємства відображається на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», облік витрат по оренді – на рахунку 93 «Витрати на збут».

9. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» є суб'єктом малого бізнесу, при цьому нараховує та сплачує встановлені законодавством податки

та збори, а саме: єдиний податок третьої групи за ставкою; податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; орендна плата за земельні ділянки комунальної власності; податок на доходи фізичних осіб; військовий збір; єдиний соціальний внесок.

10. Підприємство знаходиться на спрощеній системі оподаткування та сплачує Єдиний податок за ставкою 5 %, а отже не є платником податку на додану вартість (ПДВ). Умовою перебування платником Єдиного податку для підприємства, як юридичної особи є: обсяг доходу не повинен перевищувати 1167 розмірів мінімальних заробітних плат, встановлених законодавством на 1 січня податкового (звітного) року (у 2022 році ця сума не повинна перевищувати 7585500 грн.

11. У власності підприємства знаходиться нежитлове нерухоме майно (будівлі), яке здається в операційну оренду. При цьому щорічно здійснюється нарахування податку на нерухомість. Ставки податку для об'єктів нежитлової нерухомості встановлюються за рішенням органів місцевого самоврядування за місцем знаходження такої нерухомості.

12. Підприємством взято в довгострокову оренду земельну ділянку комунальної власності. При цьому підприємством щорічно нараховується та сплачується орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності.

13. На ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» згідно штатного розкладу працює чотири найманих працівників, оплата праці яких здійснюється на умовах трудового договору. При цьому із суми нарахованої заробітної плати працівників здійснювались утримання податку з доходів фізичних осіб та військового збору. На фонд оплати праці працівників підприємства відповідно до законодавства нараховується єдиний соціальний внесок в розмірі 22 %.

14. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» по закінченню звітного періоду подає до державних органів відповідні форми звітності, а саме: фінансову, податкову та статистичну.

15. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» складає Фінансову звітність малого підприємства, яка складається з форми 1-м «Баланс» та форми 2-м «Звіт про фінансові результати».

16. До складу податкової звітності ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС» входять: Податкова декларація платника єдиного податку третьої групи (юридичної особи); Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) та Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску;

17. ТОВ «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ВИБІР ПЛЮС також складає та подає до відповідних органів статистичну звітність: «Звіт про обсяг реалізованих послуг» форма № 1-послуги (квартальна) та «Структурне обстеження підприємства» форма № 2-підприємництво (річна).

18. Основними стимулюючими чинниками розвитку малого бізнесу є досконаліть нормативного регулювання та зрозумілість у застосуванні законодавчих вимог. Проте сучасні умови ведення бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу вимагають подальшого вдосконалення існуючих нормативів та чинних законодавчих актів.

19. Для більш ефективного ведення обліку на малих підприємствах слід впроваджувати систему управлінського обліку, який є необов'язковим. Проте управлінський облік дозволяє своєчасно аналізувати економічну інформацію з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень. При цьому, враховуючи особливості діяльності суб'єктів малого бізнесу, управлінський облік повинен бути максимально інтегрований в систему бухгалтерського обліку та розподілятися між певними виконавцями в межах їх повноважень.

20. В результаті впровадження управлінського обліку на малих підприємствах дозволить їм ще більш швидко видозмінювати фінансово-господарську діяльність, що пов'язано з коригуванням постановки

оптимальної обліково-аналітичної системи.

21. Вітчизняна система оподаткування на сьогоднішній день передбачає два види, а саме: загальна та спрощена система оподаткування. Спрощена система спрямована в першу чергу на підтримку суб'єктів малого бізнесу шляхом запровадження більш низьких ставок податків та зменшення витрат часу на ведення обліку.

22. Доцільність переходу на спрощену систему залежить від ступеня рентабельності бізнесу, якщо у підприємства є високі прибутки, відсоток витрат у доході є невеликим, краще вибрати спрощену систему, якщо ж рентабельність діяльності невелика - краще перебувати на загальній системі оподаткування.

23. Одним із приорітетних напрямків вдосконалення спрощеної системи оподаткування є включення єдиного соціального внеску до до переліку податків та зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок. В результаті такого включення знизиться податкове навантаження та кількість розрахунків і форм звітності підприємств, які обрали спрощену форму обліку та оподаткування.

24. Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу в різних країнах має відмінності в залежності від засобів та методів, які використовуються для стимулювання розвитку малого бізнесу. Досвід оподаткування суб'єктів малого бізнесу зарубіжних країн може бути використаний у вітчизняній практиці оподаткування, проте його необхідно адаптувати до умов розвитку української економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинський А.І. Спрощений облік на малих підприємствах: реалії сьогодення. URL: http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/782

2. Белова І.М., Семенишена Н.В., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1–2. С. 26–48.

3. Бетлій О., Бураковський І., Кравчук К. Спрощена система оподаткування в Україні: оцінка в контексті сучасних реалій. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/SSO_IER.pdf

4. Білик Т.О. Мале підприємництво: розвиток та прибутковість / Т.О. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. 2014. № 10. С. 78–84.

5. Білорус О.Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу / О.Г. Білоус // Банківська справа. 2014. № 1. С. 14–18.

6. Бобиль В. В. Оподаткування малого бізнесу: нормативно-організаційний аспект. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2019_1_5

7. Бондаренко О. М. Системи оподаткування для малого бізнесу: їх переваги та недоліки. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2016_2_15

8. Бузак Н.І. Актуальні аспекти організації обліку суб’єктів малого підприємництва / Н.І. Бузак // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2013. Вип. 2(26). С. 3–14.

9. BAS Комплексне управління підприємством. Офіційний сайт програмного продукту BAS. URL: https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-integrated-enterprise-management.

10. BAS Управління торгівлею. Офіційний сайт програмного продукту BAS. URL: https://www.bas-soft.eu/ soft/bas-mass/bas-trade-management.

11. Валькова Н. В., Данілкова А. Ю. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні. URL: http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-and-auditing/3196-

valkova-hb-danlkova-alo

12. Волощук Н.Ю. Теоретичні підходи до дослідження сутності категорії малого підприємництва / Н.Ю. Волощук // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка. 2015. Вип. 2(2). С. 13–17.

13. Варналій З.С. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Д.С. Покришка // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 2. – С.49-54.

14. Вороная Н., Чернишова Н. Фінзвітність суб'єктів малого підприємництва. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/january/issue-06/article-33438.html

15. Говорушко Т.А. Малий бізнес: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, О.І. Тимченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с. - ISBN 966-364-253-Х.

16. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 488 с.

17. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436-IV. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ show/436-15.

18. Гоголь Т. А. Організація управлінського обліку і контролю на підприємствах малого бізнесу URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ ekon_2018_2_43

19. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. 384 с.

20. Голобородько Т. В. Облік та оподаткування суб'єктів малого бізнесу у зарубіжних країнах в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12(2)__29

21. Гончарова В. С. Зміни у нормативно-правовому регулюванні оподаткування малого бізнесу URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ molv_2020_1(2)__31

22. Грановська І. В. Напрями вдосконалення оподаткування малого бізнесу в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_50(2)__22

23. Групи платників єдиного податку в Україні. Інтернет ресурс. URL: https://services.dtkt.ua/catalogues/indexes/14

24. Давидовська Г. І. Сучасний стан малого підприємництва в Україні. Модернізація економіки України: основні тенденції та проблеми : монографія / за наук. ред. канд. екон. наук, доц. Н. Є. Кульчицької. Чортків : ТНЕУ, 2020. С. 32-42.

25. Довгальова О.В. Управління малим бізнесом: підручник / О.В. Довгальова, О.В. Балабенко: Донбас. нац. акад. буд-ва і архіт. – Макіївка; Донецьк: Цифрова типографія, 2011. – 298 с. - ISBN 978-617-599-001-8.

26. Добрунік Т. П. Тенденції розвитку та проблемні аспекти оподаткування підприємств малого бізнесу. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpusk_2017_5_9

27. Довбуш А. В. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2020_5-6_22

28. Дугар Т.Є., Мац Т.П. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва в комп'ютерному середовищі. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. № 2. С. 190–198.

29. Закон України «Про підприємництво» від 02.10.2019 р., № 142 – IX зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text

30. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 04.11.2011., № 4014-VI (4014-17) зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2063-14#Text

31. Закон України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 28.06.99 № 746/99. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98#Text

32. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». URL:

https://ips.ligazakon.net/document/T030755?ed=2016_01_01

33. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VII Інтернет ресурс. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text

34. Зміни до ПКУ передбачені Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/11809

35. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ z0892-99#Text

36. Інтернет ресурс. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm

37. Інтернет ресурс. URL: https://www.olza.com.ua/news/219

38. Інтернет ресурс. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/ nibu/2018/january/issue-06/article-33438.html

39. Інтернет ресурс. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/10498_diniy-podatok-3-tya-grupa-umovi-perebuvannya-stavki-stroki-splati-podatkv--podannya-zvtnost-vedennya-oblku

40. Інтернет ресурс. URL: https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/552946.html

41. Інтернет ресурс. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/11809_nov-pravila-opodatkuvannya-dlya-dinnikv-pd-chas-vyni

42. Колісніченко П. Т. Тенденції розвитку підприємств малого і середнього бізнесу крізь призму системи оподаткування // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2017_4_11

43. Кравцова Т.Н. Диагностика банкротства предприятий / Сумской гос. аграрный ун-т. – Сумы: Университетсткая книга, 1998. – 26 с.

44. Кузьома В.В. Актуальні аспекти організації обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. URL: http://global-national.in.ua/archive/2-2014/279.pdf

45. Кучер С. В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Випуск 9-1. Ч. 1. С. 208-211.

46. Лайчук С.М. Прогресивна форма ведення бухгалтерського обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Серія «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз». 2014. Вип. 2. С. 80–89.

47. Лайчук С.М., Поліщук І.Р. Актуальні питання ведення обліку субєктами малого підприємництва за національними стандартами. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/51_2021_ukr/52.pdf

48. Левін В. І. Еволюція концепцій оподаткування малого та середнього бізнесу в контексті євроінтеграційного вектору розвитку України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Npndfi_2016_1_3

49. Лубенченко О. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу та її вдосконалення. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Znpdetut_eiu_ 2016_37_22

50. Матусова О.М. Сутність і класифікація малого сільського підприємництва / О.М. Матусова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2016. – № 1. С. 12–17.

51. Марченко В.М., Харитоненко Д.В. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. URL: http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/225854

52. Маркус О., Сахарук М. Особливості організації обліку суб'єктів малого підприємництва. URL: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/305

53. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку: затверд. наказом МФУ від 29.12.2000 р. № 356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text

54. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : затверд. наказом МФУ від 25.06.2003 р. №

422. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text

55. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : затверд. наказом МФУ від 15.06.2011 р. № 720. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text

56. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/929_063#Text

57. Ніколюк О. В. Особливості оподаткування малого бізнесу у контексті євроінтеграції. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Nzizvru_2017_5_15

58. Нові правила обліку та звітності для «малюків» і К° // Податки & бухоблік. 2019. № 81. URL: https://i.factor. ua/ukr/journals/nibu/2019/october/issue-81/article-104773.html

59. Олейнікова Л. Г. Спрощена система оподаткування малого бізнесу в Україні як форма державної підтримки // Наукові праці НДФІ. - 2019. - Вип. 4. - С. 108-124

60. Омаров А.М. Господарсько-правове забезпечення малого підприємництва в Україні / А.М. Омаров // Економічна теорія та право. 2016. № 1. С. 159–170.

61. Пукало О. Теоретичні проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні / О. Пукало // Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. № 4. С. 31–37.

62. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88 з останніми змінами від 09.07.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text

63. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n12

64. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. № 996-XIV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/996-14.

65. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001. № 186. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01.

66. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій та Інструкція щодо його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999. № 291. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ z0893-99.

67. Податковий кодекс України від 02.12.2010. № 2755-VI. URL: http://sts.gov.ua/nk/.

68. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/z0336-13#Text

69. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000. № 39. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/ laws/show/z0161-00.

70. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 № 911-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007%D1%80#Text

71. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text

72. Подолянчук О. А. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. Ефективна економіка. 2017. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536

73. Поколодна О. В. Податкове регулювання в Україні. URL: cyberleninka.ru/.../podatkove-regu-lyuvannya-v-ukrayini.pd.

74. Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва у 2010-2019 роках. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/

75. Посаднєва О. М. Оподаткування малого бізнесу: проблематика сприйняття. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2020_1_27

76. Рибак О.В. Розвиток малого підприємництва в регіоні: теоретичні засади, проблеми та перспективи / О.В. Рибак // Економічний вісник Донбасу. 2010. № 2. С. 96–100.

77. Романченко Ю.О. Облік та фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва. Економічний форум. 2019. № 1. С. 180–183.

78. Рудик Н. В. Спрощена система оподаткування: зберегти малий бізнес в умовах локдауну в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/binf_2020_11_52

79. Сидорчук О.С. Аналіз стану та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. URL: http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/441

80. Семенова С.М., Шпирко О.М. Облікова політика малих підприємств в Україні та Німеччині // Збірник науко- вих праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління». 2019. № 46. С. 95–108.

81. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186. Міністерство фінансів України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01

82. Стасюкова К. В. Проблеми організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ echp_2016_8_3_9

83. Стасюкова К.В., Пчелянська Г.Б., Ткачук А.В. Особливості спрощеної системи бухгалтерського обліку на малих підприємствах в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_2_13

84. Сілічєва Н. Є. Малий бізнес в Україні: стан та преспективи розвитку. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2015_59_35

85. Скорнякова Ю.Б., Монастирська Д.С. Особливості формування облікової системи на малих підприємствах. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/32_2018/35.pdf

86. Топоркова О.А. Облікова система малих підприємств України в контексті законодавчих змін. URL: http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/ 123456789/12560/1/ Toporkova.pdf

87. Труш Ю. Т. Король Г. О., Потрус Н. П. Організація обліку. Частина 1. Основи організації обліку : навч. посіб. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015. 69 с.

88. Фабіянська В. Ю. Сутність організації бухгалтерського обліку. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19(2)__28

89. Фінансова звітність малого підприємства — 2020 // Uteka. Податки та звітність. 2019. URL: https:// uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-finansovaya-otchetnost-malogo-predpriyatiya%E2%80%93-2020#:~: text

90. Фролова В.Ю. Актуальні проблеми діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні / В.Ю. Фролова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2017. № 1(37). С. 16–34.

91. Хмелюк А. Розвиток малого бізнесу в Україні як фактор становлення соціально орієнтованої економіки: нормативний та обліковий аспект. Економічний аналіз. 2019. Т. 29. № 3. С. 116–123.

92. Черняєва О.В. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці / О.В. Черняєва, А.Ю. Гриненко // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 3(08). С. 33–42.

93. Швець Н. В. Малий бізнес в Україні: аналіз стану та тенденції. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2020_2_19

94. Швандар М. В. Особливості оподаткування малого бізнесу в Україні в умовах трансформації системи державного регулювання економіки. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_12(4)__9

95. Яцко М. В., Яцко Л. Б. Удосконалення системи розкриття інформації шляхом формування внутрішніх регламентів підприємства. URL: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46_67.pdf